

CENTRUM MEDYCZNE
KSZTAŁCENIA
PODYPLOMOWEGO

Program specjalizacji w dziedzinie

PSYCHOLOGII KLINICZNEJ

uzupełniający dla psychologów posiadających specjalizację
I stopnia w dziedzinie psychologii klinicznej

Zatwierdzam
z upoważnienia Ministra Zdrowia
Marek Kos
Podsekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/
15.04.2024 r.

Warszawa 2024

Program szkolenia specjalizacyjnego opracował zespół ekspertów:

1. Prof. dr hab. Bernadetta Izydorczyk – konsultant krajowy w dziedzinie psychologii klinicznej;
2. Dr hab. Agnieszka Pawełczyk – przedstawiciel konsultanta krajowego;
3. Dr hab. Agnieszka Maryniak – przedstawiciel konsultanta krajowego;
4. Prof. dr hab. Małgorzata Lipowska – przedstawiciel Polskiego Towarzystwa Psychologii Klinicznej;
5. Dr hab. Małgorzata Basińska, prof. UKW – przedstawiciel Polskiego Towarzystwa Psychologicznego;
6. Dr hab. Barbara Bętkowska-Korpała, prof. UJ – przedstawiciel Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego.

Prace przygotowawcze przy opracowaniu programu szkolenia specjalizacyjnego wykonano przy współudziale:

1. Prof. dr hab. Lidia Cierpiąłkowska – recenzent naukowy programu;
2. Prof. dr hab. Mariola Bidzan – recenzent naukowy programu;
3. Dr Katarzyna Sitnik-Warchulska;
4. Dr Anna Jakubowska-Winecka;
5. Dr Leonard Szafraniec;
6. Dr Dominika Górka;
7. Mgr Beata Guzek;
8. Mgr Katarzyna Kossobudzka.

I. ZAŁOŻENIA ORGANIZACYJNO – PROGRAMOWE

A. Cele szkolenia specjalizacyjnego

- 1) Poznanie aktualnej wiedzy z zakresu psychologii klinicznej, nauk medycznych i humanistyczno-społecznych umożliwiającej rozumienie i rozwiązywanie problemów psychologicznych człowieka.
- 2) Nabywanie i doskonalenie umiejętności zastosowania wiedzy psychologicznej z zakresu koncepcji integracyjnych natury człowieka w formułowaniu diagnozy klinicznej różnicowej i wyjaśniającej patomechanizm i epigenezę zaburzeń

- psychicznych i zachowania, a także diagnozy na rzecz oddziaływań terapeutyczno-rehabilitacyjnych, eksperckich w zakresie orzecznictwa.
- 3) Nabywanie i doskonalenie wiedzy i umiejętności potrzebnych do stosowania psychologicznych metod w zakresie poradnictwa zdrowotnego, pomocy w kryzysie związanym z problemem zdrowotnym, terapii i rehabilitacji.
 - 4) Nabywanie kompetencji w zakresie umiejętności monitorowania i oceny efektów postępowania terapeutycznego, wspierającego i rehabilitacyjnego.
 - 5) Rozwój świadomości metodologicznej i wiedzy z praktyki opartej na dowodach (EBP – *evidence-based practice in psychology*), nabycie umiejętności korzystania z badań EBP w procesie diagnozowania oraz planowania oddziaływań psychospołecznych.
 - 6) Rozwijanie wysokich standardów funkcjonowania zawodowego (etyka zawodowa) w kontakcie z pacjentem i jego rodziną oraz we współpracy z pracownikami służby zdrowia.

B. Uzyskane kompetencje zawodowe

Osoba, która uzyska tytuł specjalisty w dziedzinie psychologii klinicznej zdobędzie szczególne kwalifikacje umożliwiające:

- 1) samodzielne przeprowadzenie klinicznej diagnozy psychologicznej;
- 2) wskazywanie i planowanie postępowania terapeutycznego, doradczego i/lub rehabilitacyjnego w zakresie wyznaczonym psychologiczną diagnozą pacjenta;
- 3) stosowanie strategii i procedur zdrowotnego poradnictwa psychologicznego oraz wybranych metod terapeutycznych; diagnozowanie ich skuteczności i ocenę skuteczności psychologicznych metod leczenia;
- 4) stosowanie różnych metod psychospołecznej rehabilitacji i ocenę ich skuteczności;
- 5) formułowanie opinii i orzeczeń psychologicznych;
- 6) projektowanie, prowadzenie i ewaluację programów profilaktyki i promocji zdrowia psychicznego i somatycznego;
- 7) udzielanie poradnictwa psychologicznego oraz różnorodnej pomocy psychologicznej, wspomaganie w kryzysie i konsultacji w zakresie zdrowia psychicznego i radzenia sobie w chorobie;

- 8) wystawianie specjalistycznych opinii i orzeczeń;
- 9) konsultacje w kwestiach zdrowia publicznego i polityki społecznej;
- 10) edukację personelu medycznego w zakresie psychologicznych oddziaływań;
- 11) ubieganie się o uzyskanie uprawnień do prowadzenia superwizji klinicznej.

W zależności od wybranej ścieżki kształcenia specjalizacyjnego szczegółowego osoba, która uzyska tytuł specjalisty w dziedzinie psychologii klinicznej zdobędzie także dodatkowe kompetencje szczegółowe.

Uzyskane kompetencje zawodowe po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego w zakresie PSYCHOLOGII KLINICZNEJ CHORYCH Z ZABURZENIAMI

PSYCHICZNYMI:

- 1) samodzielne przeprowadzenie diagnozy psychologicznej czynników i mechanizmów istotnych w etiologii zaburzeń psychicznych i zachowania oraz problemów adaptacyjnych osoby na różnych etapach zdrowienia w oparciu o metody kliniczne i narzędzia psychologiczne;
- 2) samodzielna praca diagnostyczno-terapeutyczna z osobami i rodzinami w kryzysach rozwojowych i kryzysach zdrowia psychicznego;
- 3) samodzielne planowanie strategii postępowania psychologicznego w kierunku wzmacniania zasobów w przebiegu zaburzeń psychicznych i zachowania;
- 4) wydawanie opinii i orzeczeń o stanie zdrowia psychicznego;
- 5) projektowanie, prowadzenie i ewaluacja programów promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki zaburzeń psychicznych;
- 6) współpraca z innymi specjalistami w procesie leczenia chorego oraz praca badawcza w dziedzinie psychologii klinicznej zaburzeń psychicznych.

Uzyskane kompetencje zawodowe po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego w zakresie PSYCHOLOGII KLINICZNEJ CHORYCH SOMATYCZNE:

- 1) samodzielne przeprowadzanie diagnozy psychologicznej czynników i mechanizmów istotnych w etiologii i przebiegu choroby somatycznej w oparciu o metody kliniczne i narzędzia psychologiczne;

- 2) samodzielne planowanie strategii postępowania psychologicznego ukierunkowanego na redukcję czynników ryzyka choroby somatycznej oraz wzmacnianie zasobów sprzyjających zdrowieniu;
- 3) samodzielna praca diagnostyczno-terapeutyczna z osobami chorymi somatycznie i ich rodzinami doświadczającymi problemów adaptacyjnych i kryzysów;
- 4) współpraca z innymi specjalistami w procesie leczenia chorego somatycznie;
- 5) projektowanie, prowadzenie oraz ewaluacja programów prewencji i promocji zdrowia;
- 6) praca badawcza w dziedzinie psychologii klinicznej.

Uzyskane kompetencje zawodowe po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego w zakresie NEUROPSYCHOLOGII KLINICZNEJ:

- 1) przeprowadzanie diagnozy neuropsychologicznej u chorych z chorobami układu nerwowego z wykorzystaniem oceny klinicznej, metod standaryzowanych i prób klinicznych;
- 2) samodzielne diagnozowanie, w oparciu o metody psychologiczne, czynników psychicznych w etiologii chorób układu nerwowego i planowanie oraz przeprowadzanie terapii psychologicznej w chorobach układu nerwowego;
- 3) samodzielne planowanie strategii postępowania psychologicznego ukierunkowanego na redukcję czynników ryzyka chorób układu nerwowego;
- 4) wydawanie specjalistycznych opinii i psychologicznych orzeczeń na potrzeby placówek zajmujących się osobami z chorobami układu nerwowego;
- 5) projektowanie, prowadzenie i ewaluacja programów promocji zdrowia i profilaktyki dysfunkcji towarzyszących chorobom układu nerwowego;
- 6) współpraca z innymi specjalistami zajmującymi się chorymi z dysfunkcjami układu nerwowego;
- 7) przekazywanie wiedzy/edukacja z zakresu neuropsychologicznych aspektów chorób układu nerwowego innym specjalistom sprawującym opiekę nad chorymi.

Uzyskane kompetencje zawodowe po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego w zakresie PSYCHOLOGII KLINICZNEJ DZIECI I MŁODZIEŻY:

- 1) przeprowadzenie diagnozy psychologicznej z wykorzystaniem metod psychologicznych oraz uwzględnianie czynników psychologicznych w etiologii chorób i zaburzeń okresu dzieciństwa i dorostania;
- 2) samodzielne planowanie strategii postępowania psychologicznego ukierunkowanego na redukcję czynników ryzyka zaburzeń dziecięcych; praca diagnostyczno-terapeutyczna z dziećmi i młodzieżą, z uwzględnieniem kontekstu rodzinnego i środowiskowego;
- 3) współpraca z innymi specjalistami pracującymi z dziećmi i młodzieżą; edukacja w zakresie psychologicznych oddziaływań personelu zatrudnionego w różnych podmiotach;
- 4) poradnictwo psychologiczne, różnorodna pomoc psychologiczna, wspomaganie w kryzysie i konsultacji w zakresie zdrowia psychicznego i radzenia sobie w chorobie somatycznej; wskazywanie i planowanie postępowania terapeutycznego, doradczego i/lub rehabilitacyjnego w zakresie wyznaczonym psychologiczną diagnozą niepełnoletnich; stosowanie i ocena skuteczności psychologicznych metod leczenia oraz rehabilitacji dzieci i młodzieży oraz ich rodzin;
- 5) opracowywanie specjalistycznych opinii i psychologicznych i orzeczeń, projektowanie, prowadzenie i ewaluacja programów promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki zaburzeń okresu dzieciństwa i dorostania;
- 6) praca badawcza w dziedzinie psychologii klinicznej dzieci i młodzieży.

C. Sposób organizacji szkolenia specjalizacyjnego

Szkolenie specjalizacyjne w dziedzinie psychologii klinicznej prowadzone jest zgodnie z programem szkolenia i kończy się egzaminem. Jednostka akredytowana do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego organizuje zajęcia teoretyczne i praktyczne oraz staże kierunkowe. Kierownik specjalizacji nadzoruje przebieg szkolenia specjalizacyjnego realizowanego przez osobę specjalizującą się. Szkolenie specjalizacyjne odbywa się poprzez uczestniczenie w kursach specjalizacyjnych, udział w stażach kierunkowych w wytypowanych instytucjach, napisanie pracy poglądowej lub oryginalnej, samokształcenie drogą studiowania piśmiennictwa oraz

nabywanie doświadczenia w wyniku realizacji zadań praktycznych. Kursy specjalizacyjne kończą się kolokwium zaliczanym przez kierownika kursu, a staże kierunkowe przygotowaniem studium przypadku i zdaniem kolokwium u opiekuna stażu. Zarówno studia przypadków, jak i pisemne kolokwia są przechowywane w jednostce szkolącej.

Osoba specjalizująca się w procesie kształcenia uczestniczy także w superwizji procesu diagnostycznego i pomocy psychologicznej, realizowanej pod nadzorem superwizora psychologii klinicznej, w ramach zajęć dydaktycznych organizowanych przez jednostkę posiadającą akredytację do szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie psychologii klinicznej.

Superwizorem psychologii klinicznej jest osoba, która uzyskała certyfikat Sekcji Psychologii Klinicznej Polskiego Towarzystwa Psychologii Klinicznej i jest wpisana na listę Certyfikowanych Superwizorów Psychologii Klinicznej publikowaną na stronie internetowej PTPK.

Superwizja kliniczna tj. superwizja procesu diagnostycznego i pomocy psychologicznej jest ukierunkowana na monitoring i wsparcie w zakresie:

- 1) procesu konceptualizacji zgłaszanego problemu;
- 2) doboru właściwych narzędzi diagnostycznych do weryfikacji postawionych hipotez na temat problematyki lub aktualnego funkcjonowania osoby;
- 3) interpretacji wyników procesu diagnostycznego, w kontekście indywidualnym i środowiskowym;
- 4) określenia profilu potrzebnego wsparcia w odniesieniu do uzyskanych wyników postępowania diagnostycznego.

W trakcie realizacji programu specjalizacji z psychologii klinicznej oraz realizacji staży kierunkowych i samokształcenia osoba specjalizująca się nabywa umiejętności i kompetencji do opracowywania klinicznego studium przypadku. Po ukończeniu i zaliczeniu kształcenia specjalizacyjnego zgodnie z programem specjalizacji, osoba specjalizująca się jest zobowiązana opracować pod kierunkiem kierownika specjalizacji i przedstawić w części praktycznej Państwowego Egzaminu Specjalizacyjnego w Centrum Egzaminów Medycznych, kliniczne studium przypadku w zakresie tematyki wybranej przez siebie i zrealizowanej ścieżki kształcenia specjalizacyjnego szczegółowego w dziedzinie psychologii klinicznej.

Szkolenie specjalizacyjne składa się z bloku szczegółowego (BS), który osoba specjalizująca się wybiera spośród czterech możliwych ścieżek szkolenia specjalizacyjnego i na jego podstawie pogłębia swoją wiedzę i umiejętności szczegółowe, właściwe dla zaburzeń i chorób danego obszaru medycyny oraz różnych grup ryzyka.

Poszczególne etapy programu specjalizacji w dziedzinie psychologii klinicznej związane są z realizacją kolejnych modułów nauczania, w tym z kursów i staży kierunkowych, w ilości odpowiednio do wybranego bloku:

- 1) psychologia kliniczna chorych z zaburzeniami psychicznymi 8 modułów, w tym 9 kursów specjalizacyjnych i 5 staży kierunkowych (BS1);
- 2) psychologia kliniczna chorych somatycznie 7 modułów, w tym 10 kursów specjalizacyjnych i 6 staży kierunkowych (BS2);
- 3) neuropsychologia kliniczna 8 modułów, w tym 9 kursów specjalizacyjnych i 4 staże kierunkowe (BS3);
- 4) psychologia kliniczna dzieci i młodzieży 7 modułów, w tym 7 kursów specjalizacyjnych i 5 staży kierunkowych (BS4).

Ponadto w każdym bloku szczegółowym znajduje się kurs specjalizacyjny jednolity w wymiarze 16 godzin oraz staż podstawowy trwający 2000 godzin wykonywania czynności zawodowych zgodnych z programem specjalizacji, realizowany w miejscu pracy.

II. CZAS TRWANIA SZKOLENIA SPECJALIZACYJNEGO

Szkolenie specjalizacyjne w dziedzinie psychologii klinicznej dla osób posiadających tytuł zawodowy magistra psychologii i specjalizację I stopnia w dziedzinie psychologii klinicznej trwa 2 lata szkolenia specjalizacyjnego szczegółowego w jednym z 4 bloków szczegółowych. Szczegółowe czasy trwania modułów oraz kursów specjalizacyjnych i staży kierunkowych realizowanych w ramach tych modułów są określone w każdym bloku.

1. SPECJALISTYCZNY BLOK SZCZEGÓŁOWY

PSYCHOLOGIA KLINICZNA

CHORYCH Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI

I. ZAŁOŻENIA ORGANIZACYJNO-PROGRAMOWE

A. Cele szkolenia specjalizacyjnego w bloku szczegółowym

Celem kształcenia jest przygotowanie psychologa do samodzielnej pracy diagnostyczno-terapeutycznej z osobami leczonymi z powodu zaburzeń psychicznych i uzależnień. Psycholog powinien nabyć umiejętność przeprowadzenia badania oraz formułowania opinii i orzeczeń psychologicznych. Celem kształcenia jest także nabycie umiejętności z zakresu interwencji kryzysowej, poradnictwa i elementów psychoterapii oraz rehabilitacji psychologicznej.

B. Uzyskane kompetencje zawodowe po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego w zakresie PSYCHOLOGII KLINICZNEJ CHORYCH Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI:

- 1) samodzielne przeprowadzenie diagnozy psychologicznej czynników i mechanizmów istotnych w etiologii zaburzeń psychicznych i zachowania oraz problemów. adaptacyjnych osoby na różnych etapach zdrowienia w oparciu o metody kliniczne i narzędzia psychologiczne;
- 2) samodzielna praca diagnostyczno-terapeutyczna z osobami i rodzinami w kryzysach rozwojowych i kryzysach zdrowia psychicznego;
- 3) samodzielne planowanie strategii postępowania psychologicznego w kierunku wzmacniania zasobów w przebiegu zaburzeń psychicznych i zachowania;
- 4) wydawanie opinii i orzeczeń o stanie zdrowia psychicznego;
- 5) projektowanie, prowadzenie i ewaluacja programów promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki zaburzeń psychicznych;
- 6) współpraca z innymi specjalistami w procesie leczenia chorego oraz praca badawcza w dziedzinie psychologii klinicznej zaburzeń psychicznych.

C. Sposób organizacji szkolenia w bloku szczegółowym

Blok szczegółowy w zakresie psychologii klinicznej chorych z zaburzeniami psychicznymi realizowany jest w formie 8 modułów obejmujących 9 kursów specjalizacyjnych i 5 staży kierunkowych.

II. CZAS TRWANIA SZKOLENIA SPECJALIZACYJNEGO W BLOKU SZCZEGÓŁOWYM

Szkolenie specjalizacyjne w dziedzinie psychologii klinicznej w zakresie specjalistycznego bloku szczegółowego psychologia kliniczna chorych z zaburzeniami psychicznymi trwa 2 lata i obejmuje:

- 1) 8 modułów trwających łącznie 880 godzin, w tym:
 - a) 9 kursów specjalizacyjnych w wymiarze 160 godzin,
 - b) 5 staży kierunkowych w wymiarze 720 godzin;
- 2) kurs specjalizacyjny jednolity w wymiarze 16 godzin;
- 3) staż podstawowy trwający 2000 godzin wykonywania czynności zawodowych zgodnych z programem specjalizacji, realizowany w miejscu pracy.

Plan kształcenia bloku szczegółowego Psychologia kliniczna chorych z zaburzeniami psychicznymi Moduły, kursy specjalizacyjne, staże kierunkowe	Liczba dni	Liczba godzin
Moduł I Podstawy wiedzy medycznej dla psychologów		
Kurs specjalizacyjny:		
1. Podstawy wiedzy medycznej dla psychologów	4	32
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach modułu	4	32
Moduł II Superwizja kliniczna		
Kurs specjalizacyjny:		
1. Superwizja kliniczna	2	16

Plan kształcenia bloku szczegółowego Psychologia kliniczna chorych z zaburzeniami psychicznymi Moduły, kursy specjalizacyjne, staże kierunkowe	Liczba dni	Liczba godzin
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach modułu	2	16
MODUŁ III Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania wg ICD-11		
Kurs specjalizacyjny: 1. Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania wg ICD-11. Objawy psychopatologiczne i zespoły objawów	1	8
Staż kierunkowy: 1. Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania wg ICD-11. Objawy psychopatologiczne i zespoły objawów	15	120
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach modułu	16	128
MODUŁ IV Psychologiczna diagnoza zaburzeń psychicznych		
Kursy specjalizacyjne: 1. Diagnoza psychologiczna w zaburzeniach psychicznych	5	40
2. Superwizja procesu diagnozy klinicznej osób z różnymi zaburzeniami psychicznymi	3	24
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach modułu	8	64
MODUŁ V Psychologiczne koncepcje wyjaśniania zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania		
Kurs specjalizacyjny: 1. Psychologiczne koncepcje wyjaśniania zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania – z perspektywy paradygmatów teoretycznych wyjaśniających psychopatologię zaburzeń psychicznych i zachowania	1	8

Plan kształcenia bloku szczegółowego Psychologia kliniczna chorych z zaburzeniami psychicznymi Moduły, kursy specjalizacyjne, staże kierunkowe	Liczba dni	Liczba godzin
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach modułu	1	8
MODUŁ VI Psychoterapia		
Kurs specjalizacyjny: 1. Psychoterapia i specjalistyczna pomoc psychologiczna	1	8
Staż kierunkowe: 1. Psychoterapia – część I	30	240
2. Psychoterapia – część II	15	120
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach modułu	46	368
MODUŁ VII Rehabilitacja i metody działań środowiskowych		
Kurs specjalizacyjny: 1. Rehabilitacja i metody działań środowiskowych. Modele rehabilitacji w zaburzeniach psychicznych. Zadania i rola psychologa klinicznego	1	8
Staż kierunkowy: 1. Rehabilitacja i metody działań środowiskowych	15	120
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach modułu	16	128
MODUŁ VIII Psychologia kliniczna w orzecznictwie sądowym		
Kurs specjalizacyjny: 1. Psychologia kliniczna w orzecznictwie sądowym. Orzecznictwo cywilne”	2	16

Plan kształcenia bloku szczegółowego Psychologia kliniczna chorych z zaburzeniami psychicznymi Moduły, kursy specjalizacyjne, staże kierunkowe	Liczba dni	Liczba godzin
Staż kierunkowy:		
1. Psychologia kliniczna w orzecznictwie sądowym	15	120
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach modułu	17	136
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach wszystkich modułów	110	880
Kurs specjalizacyjny jednolity:		
Prawo medyczne	2	16
Podstawowy staż specjalizacyjny	250	2000
Samokształcenie	82	656
Łącznie czas trwania kształcenia specjalizacyjnego	444	3552
Urlopy wypoczynkowe	52	416
Dni ustawowo wolne od pracy	26	208
Łącznie czas trwania szkolenia specjalizacyjnego	522	4176

III. SZCZEGÓŁOWY ZAKRES WYMAGANEJ WIEDZY

TEORETYCZNEJ I WYKAZ UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNYCH

A. Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej będącej przedmiotem szkolenia specjalizacyjnego w zakresie bloku szczegółowego

Oczekuje się, że po ukończeniu szkolenia osoba specjalizującej się wykaże się wiedzą:

- 1) w zakresie psychologicznej specyfiki funkcjonowania osób z różnymi typami zaburzeń psychicznych i objawami jednostek chorobowych wg. klasyfikacji ICD 11;

- 2) zapozna się z psychologicznymi i psychofizjologicznymi metodami badań zaburzeń emocjonalnych oraz zachowań w wybranych typach zaburzeń psychicznych (od zaburzeń psychotycznych po zaburzenia afektywne i zaburzenia osobowości);
- 3) opanuje wiedzę na temat opracowywania i stosowania w praktyce programów prewencji i promocji zdrowia psychicznego.

B. Wykaz wymaganych umiejętności praktycznych będących przedmiotem szkolenia specjalizacyjnego w zakresie bloku szczegółowego

Oczekuje się, że po ukończeniu szkolenia osoba specjalizującej się wykaże się umiejętnością:

- 1) samodzielnego prowadzenia procesu diagnozowania czynników psychologicznych (etiologii i patomechanizmu z uwzględnieniem czynników środowiskowo-rodzinnych) w pracy terapeutycznej z osobami doświadczającymi różnorodnych typów zaburzeń psychicznych, w tym diagnozowania problemów adaptacyjnych na różnych etapach zdrowienia; psycholog uzyska kompetencje do samodzielnego budowania planu diagnostycznego, stawiania hipotez i ich weryfikacji w oparciu o metody kliniczne i standardowe metody diagnostyczne (wywiad kliniczny, obserwacja, kwestionariusze, skale itp.) oraz inne narzędzia; psycholog zapozna się z wiedzą na temat samodzielnego zaplanowania, przeprowadzenia interpretacji wyników celem pełniejszego poznania wynikających ze specyfiki problemów chorego z różnymi zaburzeniami psychicznymi;
- 2) samodzielnego prowadzenia procesu diagnozowania czynników psychologicznych (etiologii i patomechanizmu z uwzględnieniem czynników środowiskowo-rodzinnych) w pracy terapeutycznej z osobami uzależnionymi od środków psychoaktywnych, osobami z uzależnieniami behawioralnymi i ich rodzinami. psycholog uzyska kompetencje do samodzielnego budowania planu diagnostycznego, stawiania hipotez i ich weryfikacji w oparciu o metody kliniczne i standardowe metody diagnostyczne (wywiad kliniczny, obserwacja, kwestionariusze, skale itp.) oraz inne narzędzia; psycholog zapozna się

z wiedzą na temat samodzielnego zaplanowania, przeprowadzenia interpretacji wyników celem pełniejszego poznania wynikających ze specyfiki problemów osoby uzależnionej i jej rodziny;

- 3) samodzielną pracę diagnostyczno-terapeutyczną z osobami i rodzinami w kryzysach rozwojowych i ponadnormatywnych. psycholog uzyska kompetencje do samodzielnego budowania planu diagnostycznego, stawiania hipotez i ich weryfikacji w oparciu o metody kliniczne i standardowe metody diagnostyczne (wywiad kliniczny, obserwacja, kwestionariusze, skale itp.) oraz inne narzędzia; psycholog zapozna się z wiedzą na temat samodzielnego zaplanowania, przeprowadzenia interpretacji wyników celem pełniejszego poznania wynikających ze specyfiki problemów osoby doświadczającej szeroko pojętego kryzysu psychicznego;
- 4) samodzielną pracę w zakresie prowadzenia interwencji kryzysowej, poradnictwa i elementów psychoterapii oraz rehabilitacji psychologicznej;
- 5) samodzielnego opracowania ekspertyz, opinii i orzeczeń o stanie zdrowia psychicznego;
- 6) samodzielnego projektowania, prowadzenia i ewaluacji programów promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki zaburzeń psychicznych;
- 7) samodzielną ocenę skutków podejmowanych przez psychologa działań (terapeutycznych, rehabilitacyjnych);
- 8) współpracy z innymi specjalistami (m.in. lekarz, pielęgniarka, fizjoterapeuta, dietetyk, socjolog) celem integracji sposobów skutecznego oddziaływania terapeutycznego i prewencyjnego.

IV. MODUŁY SZKOLENIA SPECJALIZACYJNEGO ORAZ FORMY I METODY KSZTAŁCENIA STOSOWANE W RAMACH MODUŁÓW W BLOKU SPECJALISTYCZNYM PSYCHOLOGIA KLINICZNA CHORYCH Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI

Moduł I

Podstawy wiedzy medycznej dla psychologów

Moduł realizowany jest w formie 1 kursu specjalizacyjnego trwającego 32 godziny.

1.(BS1/I) Kurs specjalizacyjny: „Podstawy wiedzy medycznej dla psychologów”

Cel kursu:

zapoznanie z podstawami wiedzy medycznej (w tym psychofarmakologii) mającymi zastosowanie w psychologii klinicznej.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie kursu osoba specjalizująca się zdobędzie wiedzę w zakresie:

- 1) omówienie podstaw fizjologii i patofizjologii istotnych dla rozumienia zależności biologicznych i psychologicznych człowieka;
- 2) omówienie wybranych zagadnień z diagnostyki i leczenia chorób kardiologicznych, onkologicznych, metabolicznych, endokrynologicznych, immunologicznych i innych najczęściej rozpoznawanych w populacji;
- 3) podanie podstawowej wiedzy medycznej na temat etiopatogenezy, symptomatologii i leczenia chorób wieku dziecięcego;
- 4) omówienie zagadnień dotyczących diagnozy dolegliwości bólowych i ich leczenia;
- 5) wybrane zagadnienia psychofarmakologii , farmakoterapii związane z funkcjonowaniem psychicznym;
- 6) omówienie wybranych badań laboratoryjnych, obrazowych i elektrofizjologicznych i zabiegów w medycynie oraz ich znaczenie diagnostyczne i terapeutyczne;
- 7) podstawy wiedzy medycznej o najczęstszych chorobach somatycznych i stanach nagłych;
- 8) podstawy wiedzy medycznej na temat etiopatogenezy, symptomatologii i leczenia chorób wieku dziecięcego z uwzględnieniem wieku dziecka, przebiegu (ostrego i przewlekłego) oraz obrazu choroby;
- 9) podstawy farmakodynamiki i farmakokinetyki leków, ze szczególnym uwzględnieniem leków psychotropowych; wpływu leków psychotropowych na stan somatyczny – podstawy (np. objawy uboczne, ryzyko zatrucia i związane z przedawkowaniem);
- 10) podstawy wiedzy medycznej na temat zaburzeń psychicznych lub psychopatologicznej manifestacji (ostra i przewlekła) zaburzeń i chorób z uwzględnieniem schorzeń neurologicznych, hormonalnych, metabolicznych,

onkologicznych, kardiologicznych, autoimmunologicznych, psychologii bólu: bóle psychogenne i bóle o przyczynach organicznych;

- 11) podstawowych badań laboratoryjnych, obrazowych i elektrofizjologicznych w medycynie, ich znaczenie diagnostyczne (także z uwzględnieniem psychiatrii i neurologii).

Zakres umiejętności praktycznych:

oczekuje się, że w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabeździe podstawowe umiejętności w zakresie:

- 1) zastosowania terminologii medycznej w diagnozowaniu, omawianiu stanu pacjenta w zespole leczącym;
- 2) wskazywaniu na konieczność rozważania włączenia i ewentualnej zmiany leczenia psychofarmakologicznego.

Czas trwania kursu: 4 dni (32 godz.).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

Moduł II

Superwizja kliniczna

Moduł realizowany jest w formie 1 kursu specjalizacyjnego trwającego 16 godzin.

1.(BS1/II) Kurs specjalizacyjny: „Superwizja kliniczna”

Cel kursu:

zapoznanie ze specyfiką przebiegu i znaczeniem superwizji procesu diagnostycznego i pomocy psychologicznej, u osób dorosłych z różnorodnymi zaburzeniami: psychicznymi, somatycznymi i neuropsychologicznymi oraz zapoznanie się ze specyfiką superwizji indywidualnych procesów diagnostycznych u dzieci i młodzieży.

Zakres wiedzy teoretycznej:

oczekuje się, że po ukończeniu kursu osoba specjalizująca się wykaże się wiedzą na temat przebiegu procesu diagnostycznego oraz terapeutycznego realizowanego pod kierunkiem superwizora klinicznego.

Zakres umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabeździe umiejętność:

- 1) omawiania prowadzonego przez siebie procesu diagnostycznego oraz terapeutycznego chorego;
- 2) analizowania stosowanych przez siebie oddziaływań terapeutycznych;
- 3) wprowadzania zmian w prowadzonym przez siebie postępowaniu diagnostyczno-terapeutycznym w procesie leczenia chorych.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godz.) – warsztaty.

Forma realizacji kursu: stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

Kadra dydaktyczna: superwizor psychologii klinicznej wpisany na listę Certyfikowanych Superwizorów Psychologii Klinicznej PTPK.

Moduł III

Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania wg ICD-11

Moduł realizowany jest w formie 1 kursu specjalizacyjnego trwającego 8 godzin i 1 stażu kierunkowego trwającego 120 godzin.

1.(BS1/III) Kurs specjalizacyjny: „Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania wg ICD-11. Objawy psychopatologiczne i zespoły objawów”

Cel kursu:

zapoznanie ze specjalistyczną wiedzą teoretyczną dotyczącą specyfiki symptomatologii zaburzeń psychicznych i zachowania.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie kursu osoba specjalizująca się zdobędzie wiedzę w zakresie:

- 1) pojęcia normy i patologii psychicznej – współwystępowania i różnicowania mechanizmów i symptomatologii u pacjentów z różnymi rozpoznaniem zaburzeń nerwicowych (różnicowanie symptomów i mechanizmów w poszczególnych zaburzeniach lękowych); współwystępowanie symptomatologii lękowej, depresyjnej i somatycznej z innymi zaburzeniami;
- 2) współwystępowania i różnicowania mechanizmów i symptomatologii pacjentów z różnymi rozpoznaniem zaburzeń osobowości i zachowania (różnicowanie symptomów i mechanizmów w poszczególnych zaburzeniach osobowości); współwystępowanie symptomatologii zaburzeń osobowości z innymi zaburzeniami; specyfika leczenia i pomocy psychoterapeutycznej dla pacjentów z zaburzeniami osobowości i zachowania;
- 3) współwystępowania i różnicowania mechanizmów i symptomatologii pacjentów z różnymi rozpoznaniem zaburzeń afektywnych (różnicowanie symptomów i mechanizmów w poszczególnych zaburzeniach afektywnych); współwystępowanie symptomatologii depresyjnej z innymi zaburzeniami; specyfika leczenia i pomocy psychoterapeutycznej dla pacjentów z zaburzeniami afektywnymi;
- 4) współwystępowania i różnicowania mechanizmów i symptomatologii pacjentów z różnymi rozpoznaniem zaburzeń psychotycznych (różnicowanie symptomów i mechanizmów w poszczególnych typach zaburzeń psychotycznych); współwystępowanie symptomatologii psychotycznej z innymi zaburzeniami; specyfika leczenia i pomocy psychoterapeutycznej dla pacjentów z zaburzeniami psychotycznymi;
- 5) współwystępowania i różnicowania mechanizmów i symptomatologii pacjentów z różnymi rozpoznaniem zaburzeń funkcji poznawczych (funkcji wykonawczych wskutek czynników psychogennych) i zaburzeń zachowania; specyfika leczenia i pomocy psychoterapeutycznej dla pacjentów z innymi zaburzeniami: organicznymi i zespołami behawioralnymi.

Zakres umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabędzie umiejętność:

- 1) definiowania i rozpoznawania objawów oraz specyfiki pracy z pacjentami z zaburzeniami osobowości i zachowania, afektywnymi i psychotycznymi i innymi zaburzeniami psychicznymi;

- 2) różnicowania poszczególnych zaburzeń psychicznych, z uwzględnieniem podwójnej diagnozy.

Czas trwania kursu: 1 dzień (8 godz.).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

1.(BS1/III) Staż kierunkowy: „Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania wg ICD-11. Objawy psychopatologiczne i zespoły objawów”

Cel stażu:

w czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych wykonywanych w miejscu realizacji stażu jako członek zespołu.

Zakres umiejętności praktycznych:

oczekuje się, że po ukończeniu stażu osoba specjalizująca się wykaże się umiejętnością samodzielnego definiowania, rozpoznawania, różnicowania objawów oraz specyfiki pracy z pacjentami z zaburzeniami nerwicowymi, zaburzeniami osobowości i zachowania, afektywnymi i psychotycznymi i innymi zaburzeniami psychicznymi.

Czas trwania stażu: 15 dni (120 godz.).

Miejsce stażu: klinika/oddział psychiatryczny lub centrum zdrowia psychicznego.

Forma zaliczenia stażu: kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku będący warunkiem zaliczenia, którego dokonuje opiekun stażu/kierownik specjalizacji.

Moduł IV

Psychologiczna diagnoza zaburzeń psychicznych

Moduł realizowany jest w formie 2 kursów specjalizacyjnych trwających 64 godziny.

1.(BS1/IV) Kurs specjalizacyjny: „Diagnoza psychologiczna w zaburzeniach psychicznych”

Cel kursu:

zapoznanie ze specjalistyczną wiedzą dotyczącą specyfiki prowadzenia psychologicznej diagnozy u osób z zaburzeniami psychicznymi i zachowania.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie kursu osoba specjalizująca się zdobędzie wiedzę w zakresie:

- 1) celów diagnozy psychologicznej pacjentów z różnymi typami zaburzeń psychicznych (zaburzeń psychotycznych, afektywnych, zaburzeń osobowości), zespołu stresu pourazowego, uzależnionych od środków psychoaktywnych, prezentujących uzależnienie behawioralne, tendencje samobójcze, zachowania autodestruktywne oraz agresywne (impulsywne);
- 2) formułowania hipotez diagnostycznych na poziomie opisowym – hipotezy dotyczące różnicowania zaburzeń (w odniesieniu do klasyfikacji zaburzeń) oraz hipotezy o współwystępowaniu zaburzeń, także z uwzględnieniem poziomu funkcjonowania osobowości (diagnoza osobowości w ujęciu dymensjonalnym);
- 3) formułowania hipotez diagnostycznych na poziomie wyjaśniającym – hipotezy dotyczące patomechanizmu (aktywowania, podtrzymywania i dynamiki) zaburzeń oraz hipotezy dotyczące patogenezy w ramach określonych koncepcji teoretycznych: paradygmatu psychodynamicznego, poznawczo-behawioralnego oraz systemowo-interakcyjnego;
- 4) tworzenia planów weryfikacji hipotez z poziomu opisowego i wyjaśniającego diagnozy z zastosowaniem: paradygmatu psychoanalityczno-psychodynamicznego, behawioralno-poznawczego, humanistycznego i systemowego, oraz zastosowanie narzędzi diagnostycznych: (obserwacja, wywiad i rozmowa psychologiczna, testy, metody do oceny poszczególnych obszarów funkcjonowania w zaburzeniach psychicznych); psycholog zapozna się z metodami o odpowiednim poziomie dobroci psychometrycznej do badania różnych obszarów funkcjonowania pacjentów (np. MMPI-2, SCID, eksperymenty kliniczne, TAT, narzędzia do badania funkcji poznawczych w zaburzeniach psychicznych, inne);

- 5) etapów postępowania diagnostycznego w podejściach paradygmatycznych (konceptualizacji przypadku) w odniesieniu do identyfikacji patomechanizmu i patogenezы zaburzenia (diagnoza strukturalno-funkcjonalno-kontekstualna, dynamiczna i genetyczna w ramach określonych koncepcji teoretycznych);
- 6) weryfikacji hipotez diagnostycznych i zasad formułowania wyniku diagnozy psychologicznej; interpretacja, agregacja i integracja danych pochodzących z różnych źródeł (wyników metod diagnostycznych oraz konceptualizacji paradygmatycznej), triangulacja wyników, problem zbieżności i rozbieżności wyników badań diagnostycznych; odniesienie uzyskanych wyników do stawianych celów i hipotez diagnostycznych z poziomu różnicowego i wyjaśniającego;
- 7) diagnozy jako efektu – pisania raportu i komunikowania wyników; formalne aspekty diagnozy – struktura raportu/studium przypadku; przekazywanie wyników diagnozy psychologicznej różnym odbiorcom (np. pacjent, rodzina pacjenta, inni profesjonaliści, instytucja opiekuńcza);
- 8) diagnozy psychologicznej jako źródła formułowania rekomendacji i/lub programu terapeutycznego/rehabilitacji; psycholog pozna procedurę uzgadniania celów terapii z pacjentem;
- 9) kompetencji diagnosty klinicznego; monitorowanie i refleksja nad procesem diagnostycznym, błędy diagnostyczne, świadome i nieświadome aspekty relacji diagnostycznej; superwizja procesów diagnostycznych;
- 10) specyfiki diagnozy psychologicznej w różnych zaburzeniach psychicznych oraz w sytuacji współwystępowania zaburzeń, w tym patologii osobowości;
- 11) wskaźników odrębności diagnozy psychologicznej od diagnozy lekarskiej oraz elementów wspólnych.

Zakres umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabędzie umiejętności:

- 1) samodzielnego stawiania i sprawdzania hipotez diagnostycznych różnicowych i wyjaśniających różnorodne rodzaje zaburzeń psychicznych wskazanych w zakresie treści merytorycznych;
- 2) stosowania metod, technik i narzędzi diagnozy psychologicznej oraz ich interpretacji i integracji, tworzenia konceptualizacji przypadku w oparciu

o podejścia paradygmatyczne oraz jej integracji z wynikami narzędzi diagnostycznych;

- 3) opracowania całościowego studium przypadku oraz przekazywania wyników procesu diagnostycznego różnym adresatom (np. pacjent, rodzina pacjenta, inne osoby), wskazania i planowania dalszego postępowania terapeutycznego.

Czas trwania kursu: 5 dni (40 godz.).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

2.(BS1/IV) Kurs specjalizacyjny: „Superwizja procesu diagnozy klinicznej osób z różnymi zaburzeniami psychicznymi”

Cel kursu:

zapoznanie ze specyfiką przebiegu procesu wnioskowania klinicznego, testowania hipotez i konceptualizacji różnych typów zaburzeń psychicznych na podstawie przeprowadzonych superwizji konkretnych, indywidualnych przypadków.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie kursu osoba specjalizująca się zdobędzie wiedzę w zakresie specyfiki zróżnicowanej specjalistycznej procedury wnioskowania klinicznego w procesie specjalistycznej indywidualnie sporządzanej klinicznej diagnozy psychologicznej zróżnicowanych typów zaburzeń psychicznych.

Zakres umiejętności praktycznych:

oczekuje się, że po ukończeniu kursu osoba specjalizująca się wykaże się kompetencjami w zakresie stosowania w praktyce klinicznej zróżnicowanej specjalistycznej procedury wnioskowania klinicznego w procesie opracowywania klinicznej diagnozy psychologicznej zróżnicowanych typów zaburzeń psychicznych.

Czas trwania kursu: 3 dni (24 godz.).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie/z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie/z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz stacjonarnie. Kurs realizuje jednostka szkoląca we własnej strukturze.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

Kadra dydaktyczna: superwizor psychologii klinicznej wpisany na listę Certyfikowanych Superwizorów Psychologii Klinicznej PTPK.

Moduł V

Psychologiczne koncepcje wyjaśniania zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania

Moduł realizowany jest w formie 1 kursu specjalizacyjnego trwającego 8 godzin.

1.(BS1/V) Kurs specjalizacyjny: „Psychologiczne koncepcje wyjaśniania zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania – z perspektywy paradygmatów teoretycznych wyjaśniających psychopatologię zaburzeń psychicznych i zachowania”

Cel kursu:

zapoznanie ze specjalistycznymi koncepcjami wyjaśniającymi zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie kursu osoba specjalizująca się zdobędzie wiedzę w zakresie:

- 1) psychologiczne mechanizmy powstawania zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania w koncepcjach behawioralno-poznawczych;
- 2) psychologicznych mechanizmów powstawania zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania w koncepcjach psychoanalitycznych;
- 3) psychologiczne mechanizmy powstawania zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania w koncepcjach systemowych;
- 4) psychologiczne mechanizmy powstawania zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania w koncepcjach interakcyjnych;
- 5) psychologiczne mechanizmy powstawania zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania w koncepcjach humanistyczno- egzystencjalnych oraz interakcyjnych;

- 6) psychologiczne mechanizmy powstawania zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania w innych koncepcjach (teoriach osobowości) wyjaśniających zachowanie człowieka.

Zakres umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabędzie umiejętność wyjaśniania zaburzeń i psychopatologicznej symptomatologii według najważniejszych teorii psychologicznych i praktyki opartej na dowodach.

Czas trwania kursu: 1 dzień (8 godz.).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

Moduł VI

Psychoterapia

Moduł realizowany jest w formie 1 kursu specjalizacyjnego trwającego 8 godzin i 2 staży kierunkowych trwających 360 godzin.

1.(BS1/VI) Kurs specjalizacyjny: „Psychoterapia i specjalistyczna pomoc psychologiczna”

Cel kursu:

zapoznanie ze specjalistyczną wiedzą, dotyczącą specyfiki prowadzenia psychologicznego poradnictwa i podstaw prowadzenia psychoterapii.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie kursu osoba specjalizująca się zdobędzie wiedzę w zakresie:

- 1) rehabilitacji psychologicznej (modele rehabilitacji, specyfika diagnozy w procesie rehabilitacji, rodzaj interwencji w procesie rehabilitacji);
- 2) kompetencji psychologa w zakresie poradnictwa zdrowotnego i systemowego podejścia do leczenia psychiatrycznego;
- 3) psychoterapii: statusu i znaczenia psychoterapii w postępowaniu leczniczym;

- 4) psychoterapii zorientowanej psychoanalitycznie, psychoterapii zorientowanej behawioralnie-poznawczo, psychoterapii zorientowanej humanistycznie, psychoterapii systemowej;
- 5) poznania specyficznych form psychoterapii (psychoterapia indywidualna, grupowa, rodzinna, małżeńska) i ich zastosowania;
- 6) etapów przebiegu procesu psychoterapii i czynników leczniczych w psychoterapii;
- 7) wskazania do stosowania różnych form psychoterapii i pomocy psychologicznej.

Zakres umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabeździe umiejętność:

- 1) określenia rodzaju niezbędnej pomocy psychologicznej dostosowanej do rodzaju zaburzenia i aktualnego stanu pacjenta;
- 2) stosowania podstawowych nurtów w form psychoterapii – zgodnie z praktyką opartą na dowodach (psychoanalityczno-psychodynamiczny, behawioralno-poznawczy, humanistyczno-egzystencjalny, systemowy i integracyjny) w warunkach ambulatoryjnych i szpitalnych;
- 3) zaplanowania własnego kształcenia się w psychoterapii.

Czas trwania kursu: 1 dzień (8 godz.).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

1.(BS1/VI) Staż kierunkowy: „Psychoterapia – część I”

Cel stażu:

w czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych i terapeutycznych wykonywanych w miejscu realizacji stażu jako członek zespołu.

Zakres wiedzy teoretycznej:

psycholog przyswaja wiedzę dotyczącą poradnictwa, psychoterapii, rehabilitacji psychologicznej i innych form pomocy psychologicznej.

Zakres umiejętności praktycznych:

oczekuje się, że po ukończeniu stażu psycholog wykaże się umiejętnością:

- 1) samodzielnego określenia rodzaju niezbędnej formy psychoterapii pomocy psychologicznej dostosowanej do rodzaju zaburzenia i stanu pacjenta;
- 2) samodzielnego stosowania wybranych form pomocy psychologicznej i psychoterapii w warunkach oddziału/ośrodka, w którym prowadzona jest psychoterapia szpitalna.

Czas trwania stażu: 30 dni (240 godz.).

Miejsce stażu: klinika/oddział leczenia nerwic lub inny ośrodek, w którym prowadzona jest psychoterapia lub poradnia zdrowia psychicznego lub centrum zdrowia psychicznego, w których prowadzona jest psychoterapia.

Forma zaliczenia stażu: kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku będący warunkiem zaliczenia, którego dokonuje opiekun stażu/kierownik specjalizacji.

2.(BS1/VI) Staż kierunkowy: „Psychoterapia – część II”

Cel stażu:

w czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych terapeutycznych wykonywanych w miejscu realizacji stażu jako członek zespołu.

Zakres wiedzy teoretycznej:

psycholog przyswaja wiedzę dotyczącą poradnictwa, psychoterapii, rehabilitacji psychologicznej i innych form pomocy psychologicznej.

Zakres umiejętności praktycznych:

oczekuje się, że po ukończeniu stażu psycholog wykaże się umiejętnością:

- 1) samodzielnego określenia rodzaju niezbędnej formy psychoterapii pomocy psychologicznej dostosowanej do rodzaju zaburzenia i stanu pacjenta;
- 2) samodzielnego stosowania wybranych form pomocy psychologicznej i psychoterapii w warunkach oddziału/ośrodka, w którym prowadzona jest psychoterapia szpitalna.

Czas trwania stażu: 15 dni (120 godz.).

Miejsce stażu: ośrodek leczenia uzależnień (oddział dzienny odwykowy, oddział stacjonarny odwykowy).

Forma zaliczenia stażu: kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku będący warunkiem zaliczenia, którego dokonuje opiekun stażu/kierownik specjalizacji.

Moduł VII

Rehabilitacja i metody działań środowiskowych

Moduł realizowany jest w formie 1 kursu specjalizacyjnego trwającego 8 godzin i 1 stażu kierunkowego trwającego 120 godzin.

1.(BS1/VII) Kurs specjalizacyjny: „Rehabilitacja i metody działań środowiskowych. Modele rehabilitacji w zaburzeniach psychicznych. Zadania i rola psychologa klinicznego”

Cel kursu:

osoba specjalizująca się zapozna się ze specjalistyczną wiedzą dotyczącą rehabilitacji i metod działań środowiskowych u osób z zaburzeniami psychicznymi

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie kursu osoba specjalizująca się zdobędzie wiedzę w zakresie:

- 1) społecznej rehabilitacji zaburzeń psychicznych, środowiskowych metod pomocy osobom z zaburzeniami psychotycznymi, zadań i roli psychologa klinicznego;
- 2) modeli rehabilitacji w zaburzeniach psychicznych;
- 3) nowych nurtów i kierunków w udzielaniu pomocy psychologicznej dla osób chorujących psychicznie.

Zakres umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabędzie umiejętność:

- 1) dostosowania własnych form pracy do specyfiki placówki służby zdrowia zatrudniającej psychologa klinicznego;
- 2) kontaktowania się z innymi pracownikami służby zdrowia, przekazywania wiedzy psychologicznej współpracownikom.

Czas trwania kursu: 1 dzień (8 godz.).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

1.(BS1/VII) Staż kierunkowy: „Rehabilitacja i metody działań środowiskowych”

Cel stażu:

w czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych i terapeutycznych wykonywanych w miejscu realizacji stażu jako członek zespołu.

Zakres umiejętności praktycznych:

oczekuje się, że po ukończeniu stażu osoba specjalizująca wykaże się umiejętnością:

- 1) samodzielnego stosowania różnych form pracy i dostosowania ich do specyfiki placówki służby zdrowia;
- 2) kontaktowania się z innymi pracownikami służby zdrowia.

Czas trwania stażu: 15 dni (120 godz.).

Miejsce stażu: oddział rehabilitacyjny/zespół leczenia środowiskowego/fundacja/stowarzyszenia zajmujące się rehabilitacją pacjentów z problemami ze zdrowiem psychicznym.

Forma zaliczenia stażu: kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku będący warunkiem zaliczenia, którego dokonuje opiekun stażu/kierownik specjalizacji.

Moduł VIII

Psychologia kliniczna w orzecznictwie sądowym

Moduł realizowany jest w formie 1 kursu specjalizacyjnego trwającego 16 godzin i 1 stażu kierunkowego trwającego 120 godzin.

1.(BS1/VIII) Kurs specjalizacyjny: „Psychologia kliniczna w orzecznictwie sądowym. Orzecznictwo cywilne”

Cel kursu:

zapoznanie ze specjalistyczną wiedzą psychologiczną dotyczącą zastosowania psychologii klinicznej w orzecznictwie sądowym.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie kursu osoba specjalizująca się zdobędzie wiedzę w zakresie:

- 1) przedmiotu i zakresu psychologicznej ekspertyzy sądowej;
- 2) specyfiki klinicznej diagnozy psychologicznej dla celów orzecznictwa sądowego;
- 3) zasad sporządzania ekspertyzy psychologicznej dla celów sądowych;

Zakres umiejętności praktycznych:

zaplanowania, przeprowadzenia i wykorzystania wyników badań psychologicznych dla potrzeb orzecznictwa sądowego.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godz.).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

1.(BS1/VIII) Staż kierunkowy: „Psychologia kliniczna w orzecznictwie sądowym”

Cel stażu:

w czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych wykonywanych w miejscu realizacji stażu jako członek zespołu.

Zakres umiejętności praktycznych:

oczekuje się, że po ukończeniu stażu osoba specjalizująca wykaże się umiejętnością:

- 1) samodzielnego przeprowadzenia klinicznej diagnozy psychologicznej dla celów orzecznictwa sądowego;
- 2) samodzielnego sporządzania ekspertyzy psychologicznej pod nadzorem specjalisty psychologa klinicznego dla celów sądowych.

Czas trwania stażu: 15 dni (120 godz.).

Miejsce stażu: oddział psychiatrii sądowej/oddział psychiatrycznym z pododdziałem detencyjnym.

Forma zaliczenia stażu: kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku będący warunkiem zaliczenia, którego dokonuje opiekun stażu/kierownik specjalizacji.

Kurs jednolity

Kurs specjalizacyjny: „Prawo medyczne”

Cel kursu:

oczekuje się, że osoba specjalizująca się po ukończeniu kursu wykaże się znajomością podstawowych przepisów prawa w zakresie wykonywania zawodu w dziedzinach mających zastosowanie w ochronie zdrowia oraz odpowiedzialności.

Zakres wymaganej wiedzy:

- 1) zasady sprawowania opieki zdrowotnej w świetle Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) zasady wykonywania działalności leczniczej:
 - a) świadczenia zdrowotne,
 - b) podmioty lecznicze – rejestracja, zasady działania, szpitale kliniczne, nadzór,
 - c) nadzór specjalistyczny i kontrole;
- 3) zasady wykonywania zawodu psychologa klinicznego:
 - a) definicja zawodu psychologa klinicznego,
 - b) prawo wykonywania zawodu,
 - c) uprawnienia i obowiązki zawodowe,
 - d) kwalifikacje zawodowe,
 - e) eksperyment medyczny,
 - f) zasady prowadzenia badań klinicznych,
 - g) dokumentacja medyczna,
 - h) prawa pacjenta a powinności psychologa klinicznego;
- 4) zasady powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego:

- a) prawa i obowiązki osoby ubezpieczonej i lekarza ubezpieczenia zdrowotnego,
 - b) organizacja udzielania i zakres świadczeń z tytułu ubezpieczenia zdrowotnego,
 - c) dokumentacja związana z udzielaniem świadczeń z tytułu ubezpieczenia;
- 5) zasady działania Polskiego Towarzystwa Psychologicznego i Polskiego Towarzystwa Psychologii Klinicznej:
- a) zadania wyżej wymienionych Towarzystw,
 - b) prawa i obowiązki członków wyżej wymienionych Towarzystw,
 - c) odpowiedzialność zawodowa psychologa klinicznego – postępowanie wyjaśniające przed rzecznikiem odpowiedzialności zawodowej, postępowanie przed sądem;
- 6) odpowiedzialność prawna psychologa klinicznego – karna, cywilna:
- a) odpowiedzialność karna (nieudzielenie pomocy, działanie bez zgody, naruszenie tajemnicy),
 - b) odpowiedzialność cywilna (ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej).

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godz.).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

V. FORMY I METODY SAMOKSZTAŁCENIA

Osoba specjalizująca się powinna systematycznie kształcić się uczestnicząc w krajowych i międzynarodowych konferencjach, seminariach, posiedzeniach szkoleniowych z zakresu psychologii klinicznej, w tym organizowanymi pod auspicjami Polskiego Towarzystwa Psychologicznego oraz Polskiego Towarzystwa Psychologii Klinicznej, gromadzić piśmiennictwo i pogłębiać wiedzę przez analizę aktualnej literatury fachowej, a także poprzez korzystanie z innych form zdobywania wiedzy zalecanych przez kierownika specjalizacji.

A. Przygotowanie pracy pogładowej lub oryginalnej

Osoba specjalizująca się zobowiązana jest do przygotowania pod kierunkiem kierownika specjalizacji pracy pogładowej lub pracy oryginalnej, których temat odpowiada programowi szkolenia specjalizacyjnego.

B. Studiowanie piśmiennictwa

Osoba specjalizująca się zobowiązana jest pogłębiać wiedzę przez stałe śledzenie i studiowanie literatury fachowej polskiej i/lub obcojęzycznej dotyczącej psychologii klinicznej. Piśmiennictwo będzie okresowo aktualizowane.

VI. METODY OCENY WIEDZY TEORETYCZNEJ I UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNYCH

A. Kolokwia i sprawdziany umiejętności praktycznych

Osoba specjalizująca się zdaje kolokwia i sprawdziany:

- 1) na zakończenie kursu specjalizacyjnego sprawdzian z zakresu wiedzy określonej programem kursu – u kierownika kursu;
- 2) na zakończenie stażu kierunkowego kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego – u opiekuna stażu/kierownika specjalizacji;
- 3) na zakończenie modułu kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem danego modułu – u kierownika specjalizacji.

B. Ocena pracy pogładowej lub pracy oryginalnej

Oceny i zaliczenia przygotowanej przez osobę specjalizującą się pracy pogładowej lub publikacji dokonuje kierownik specjalizacji.

C. Ocena znajomości piśmiennictwa

Osoba specjalizująca się przedstawia jeden raz w roku sprawozdanie z przeglądu piśmiennictwa fachowego. Oceny dokonuje kierownik specjalizacji.

2. SPECJALISTYCZNY BLOK SZCZEGÓŁOWY

PSYCHOLOGIA KLINICZNA CHORYCH SOMATYCZNIE

I. ZAŁOŻENIA ORGANIZACYJNO–PROGRAMOWE

A. Cele szkolenia specjalizacyjnego w bloku szczegółowym

Doskonalenie wiedzy w dziedzinie psychologii klinicznej osób chorych somatycznie. Nabycie umiejętności samodzielnej pracy w zakresie diagnozy i terapii psychologicznej u pacjentów chorych somatycznie, współdziałania z zespołem leczącym oraz różnymi specjalistami medycyny w procesie leczenia. Organizowanie i prowadzenie szkoleń specjalistycznych dla psychologów i edukacja specjalistów z innych dyscyplin w zakresie psychologii zdrowia.

B. Uzyskane kompetencje zawodowe po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego w zakresie PSYCHOLOGII KLINICZNEJ CHORYCH SOMATYCZNIE:

- 1) samodzielne przeprowadzanie diagnozy psychologicznej czynników i mechanizmów istotnych w etiologii i przebiegu choroby somatycznej w oparciu o metody kliniczne i narzędzia psychologiczne;
- 2) samodzielne planowanie strategii postępowania psychologicznego ukierunkowanego na redukcję czynników ryzyka choroby somatycznej oraz wzmacnianie zasobów sprzyjających zdrowieniu;
- 3) samodzielna praca diagnostyczno-terapeutyczna z osobami chorymi somatycznie i ich rodzinami doświadczającymi problemów adaptacyjnych i kryzysów;
- 4) współpraca z innymi specjalistami w procesie leczenia chorego somatycznie;
- 5) projektowanie, prowadzenie oraz ewaluacja programów prewencji i promocji zdrowia;
- 6) praca badawcza w dziedzinie psychologii klinicznej.

C. Sposób organizacji szkolenia specjalizacyjnego w bloku szczegółowym

Blok specjalistyczny w zakresie psychologii klinicznej chorych somatycznie realizowany jest w formie 7 modułów obejmujących 10 kursów specjalizacyjnych i 6 staży kierunkowych.

II. CZAS TRWANIA SZKOLENIA SPECJALIZACYJNEGO W BLOKU SZCZEGÓŁOWYM

Szkolenie specjalizacyjne w zakresie specjalistycznego bloku szczegółowego psychologia kliniczna chorych somatycznie trwa 2 lata i obejmuje:

- 1) 7 modułów trwających łącznie 880 godzin, w tym:
 - a) 10 kursów specjalizacyjnych w wymiarze 160 godzin,
 - b) 6 staży kierunkowych w wymiarze 720 godzin;
- 2) kurs specjalizacyjny jednolity w wymiarze 16 godzin;
- 3) staż podstawowy trwający 2000 godzin wykonywania czynności zawodowych zgodnych z programem specjalizacji, realizowany w miejscu pracy.

Plan kształcenia bloku szczegółowego Psychologia kliniczna chorych somatycznie Moduły, kursy specjalizacyjne, staże kierunkowe	Liczba dni	Liczba godzin
Moduł I		
Podstawy wiedzy medycznej dla psychologów		
Kurs specjalizacyjny:		
1. Podstawy wiedzy medycznej dla psychologów	4	32
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach modułu	4	32
Moduł II		
Superwizja kliniczna		
Kurs specjalizacyjny:		
1. Superwizja kliniczna	2	16
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach modułu	2	16

Plan kształcenia bloku szczegółowego Psychologia kliniczna chorych somatycznie Moduły, kursy specjalizacyjne, staże kierunkowe	Liczba dni	Liczba godzin
MODUŁ III Psychologiczna charakterystyka podstawowych problemów w wybranych grupach chorób somatycznych		
Kursy specjalizacyjne: 1. Specyfika psychologicznych problemów u osób leczonych z powodu chorób somatycznych 2. Psychologiczne zagadnienia płodności Staż kierunkowe: 1. Proces psychologicznej adaptacji w przewlekłych chorobach somatycznych 2. Opieka psychologiczna nad pacjentem chorym terminalnie i jego bliskimi	4 1 15 15	32 8 120 120
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach modułu	35	280
MODUŁ IV Specyfika diagnozy psychologicznej w chorobach somatycznych		
Kurs specjalizacyjny: 1. Specyfika diagnozy psychologicznej w chorobach somatycznych – cele i metody diagnostyczne Staż kierunkowe: 1. Symptomatologia chorób onkologicznych – diagnoza i terapia psychologiczna 2. Symptomatologia chorób ginekologiczno-urologicznych – diagnoza i terapia psychologiczna 3. Symptomatologia chorób leczonych chirurgicznie – diagnoza i terapia psychologiczna	1 15 15 15	8 120 120 120
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach modułu	46	368

Plan kształcenia bloku szczegółowego Psychologia kliniczna chorych somatycznie Moduły, kursy specjalizacyjne, staże kierunkowe	Liczba dni	Liczba godzin
MODUŁ V		
Terapia i interwencja psychologiczna w chorobach somatycznych		
Kurs specjalizacyjny:		
1. Terapia i interwencja psychologiczna w chorobach somatycznych – wybrane metody pracy	2	16
2. Praca psychologiczna z rodziną/bliskimi osoby chorej – podejście systemowe	2	16
3. Superwizja kliniczna	2	16
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach modułu	6	48
MODUŁ VI		
Psychologiczne aspekty niepełnosprawności – zagadnienia rehabilitacji		
Kurs specjalizacyjny:		
1. Rehabilitacja psychologiczna u osób z różnymi dysfunkcjami i niepełnosprawnością	1	8
Staż kierunkowy:		
1. Rehabilitacja psychologiczna u osób niepełnosprawnych	15	120
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach modułu	16	128
MODUŁ VII		
Zasady współpracy z zespołem leczącym chorego somatycznie		
Kurs specjalizacyjny:		
1. Współpraca psychologa z zespołem leczącym chorego somatycznie	1	8
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach modułu	1	8
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach wszystkich modułów	110	880

Plan kształcenia bloku szczegółowego Psychologia kliniczna chorych somatycznie Moduły, kursy specjalizacyjne, staże kierunkowe	Liczba dni	Liczba godzin
Kurs specjalizacyjny jednolity:		
Prawo medyczne	2	16
Podstawowy staż specjalizacyjny	250	2000
Samokształcenie	82	656
Łącznie czas trwania kształcenia specjalizacyjnego	444	3552
Urlopy wypoczynkowe	52	416
Dni ustawowo wolne od pracy	26	208
Łącznie czas trwania szkolenia specjalizacyjnego	522	4176

III. SZCZEGÓŁOWY ZAKRES WYMAGANEJ WIEDZY TEORETYCZNEJ I WYKAZ UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNYCH

A. Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej będącej przedmiotem szkolenia w zakresie bloku szczegółowego

Oczekuje się, że po ukończeniu szkolenia osoba specjalizująca się wykaże się wiedzą:

- 1) w zakresie psychologicznej specyfiki: w chorobach układu krążenia, układu pokarmowego, układu oddechowego, układu endokrynologicznego, chorób dermatologicznych, chorób nowotworowych, chorób reumatycznych oraz innych;
- 2) w zakresie oddziaływania stanu somatycznego na procesy i mechanizmy regulacji psychicznej. Funkcje somatyczne i ich poznawcze, emocjonalne i behawioralne odzwierciedlenie;
- 3) wykaże się znajomością psychoneuroimmunologii – jej znaczenia w rozumieniu zależności między stanem psychicznym i somatycznym człowieka;

- 4) pozna model biomedyczny i model biopsychospołeczny – ich konsekwencje dla diagnozy i terapii osób chorych somatycznie;
- 5) pozna specyfikę psychologii zdrowia – zmiany perspektywy w podejściu do chorych somatycznie i sposobu ich leczenia;
- 6) zapozna się z psychologicznymi i psychofizjologicznymi metodami badań reakcji emocjonalnych, postaw, przejawów zachowań w wybranych jednostkach chorobowych;
- 7) opanuje wiedzę na temat opracowywania i stosowania w praktyce programów prewencji chorób cywilizacyjnych oraz programów promocji zdrowia.

B. Wykaz wymaganych umiejętności praktycznych będących przedmiotem szkolenia w zakresie bloku szczegółowego

Oczekuje się, że po ukończeniu szkolenia osoba specjalizująca się wykaże się umiejętnością:

- 1) budowania planu diagnostycznego, stawiania hipotez i ich weryfikacji w oparciu o metody kliniczne i standardowe metody diagnostyczne (wywiad kliniczny, obserwacja, kwestionariusze, skale itp.) oraz inne narzędzia celem pełniejszego poznania problemów chorego somatycznie (wynikających ze specyfiki schorzenia);
- 2) opanowania metod terapii psychologicznej szczególnie przydatnych w chorobach somatycznych takich jak: modyfikacji zachowań, technik poznawczo-behawioralnych, techniki relaksacji (zmniejszanie napięcia psychofizycznego), metody biologicznego sprzężenia (biofeedback), technik pracy z rodziną;
- 3) oceny skutków podejmowanych przez psychologa działań (terapeutycznych, rehabilitacyjnych);
- 4) współpracy z innymi specjalistami (m.in. lekarz, pielęgniarka, fizjoterapeuta, dietetyk, socjolog) celem integracji sposobów skutecznego oddziaływania terapeutycznego i prewencyjnego.

IV. MODUŁY SZKOLENIA SPECJALIZACYJNEGO ORAZ FORMY I METODY KSZTAŁCENIA STOSOWANE W RAMACH MODUŁÓW W BLOKU SZCZEGÓŁOWYM PSYCHOLOGIA KLINICZNA CHORYCH SOMATYCZNIE

Moduł I

Podstawy wiedzy medycznej dla psychologów

Moduł realizowany jest w formie 1 kursu specjalizacyjnego trwającego 32 godziny.

1.(BS2/I) Kurs specjalizacyjny: „Podstawy wiedzy medycznej dla psychologów”

Cel kursu:

zapoznanie z podstawami wiedzy medycznej (w tym psychofarmakologii) mającymi zastosowanie w psychologii klinicznej.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie kursu osoba specjalizująca się zdobędzie wiedzę w zakresie:

- 1) omówienie podstaw fizjologii i patofizjologii istotnych dla rozumienia zależności biologicznych i psychologicznych człowieka;
- 2) omówienie wybranych zagadnień z diagnostyki i leczenia chorób kardiologicznych, onkologicznych, metabolicznych, endokrynologicznych, immunologicznych i innych najczęściej rozpoznawanych w populacji;
- 3) podanie podstawowej wiedzy medycznej na temat etiopatogenezy, symptomatologii i leczenia chorób wieku dziecięcego;
- 4) omówienie zagadnień dotyczących diagnozy dolegliwości bólowych i ich leczenia;
- 5) wybrane zagadnienia psychofarmakologii , farmakoterapii związane z funkcjonowaniem psychicznym;
- 6) omówienie wybranych badań laboratoryjnych, obrazowych i elektrofizjologicznych i zabiegów w medycynie oraz ich znaczenie diagnostyczne i terapeutyczne;
- 7) podstawy wiedzy medycznej o najczęstszych chorobach somatycznych i stanach nagłych;

- 8) podstawy wiedzy medycznej na temat etiopatogenezy, symptomatologii i leczenia chorób wieku dziecięcego z uwzględnieniem wieku dziecka, przebiegu (ostrego i przewlekłego) oraz obrazu choroby;
- 9) podstawy farmakodynamiki i farmakokinetyki leków, ze szczególnym uwzględnieniem leków psychotropowych; wpływu leków psychotropowych na stan somatyczny – podstawy (np. objawy uboczne, ryzyko zatrucia i związane z przedawkowaniem);
- 10) podstawy wiedzy medycznej na temat zaburzeń psychicznych lub psychopatologicznej manifestacji (ostra i przewlekła) zaburzeń i chorób z uwzględnieniem schorzeń neurologicznych, hormonalnych, metabolicznych, onkologicznych, kardiologicznych, autoimmunologicznych, psychologii bólu: bóle psychogenne i bóle o przyczynach organicznych;
- 11) podstawowych badań laboratoryjnych, obrazowych i elektrofizjologicznych w medycynie, ich znaczenie diagnostyczne (także z uwzględnieniem psychiatrii i neurologii).

Zakres umiejętności praktycznych:

oczekuje się, że w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabeździe podstawowe umiejętności w zakresie:

- 1) zastosowania terminologii medycznej w diagnozowaniu, omawianiu stanu pacjenta w zespole leczącym;
- 2) wskazywaniu na konieczność rozważania włączenia i ewentualnej zmiany leczenia psychofarmakologicznego.

Czas trwania kursu: 4 dni (32 godz.).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

Moduł II

Superwizja kliniczna

Moduł realizowany jest w formie 1 kursu specjalizacyjnego trwającego 16 godzin.

1.(BS2/II) Kurs specjalizacyjny: „Superwizja kliniczna”

Cel kursu:

zapoznanie ze specyfiką przebiegu i znaczeniem superwizji procesu diagnostycznego i pomocy psychologicznej, u osób dorosłych z różnorodnymi zaburzeniami: psychicznymi, somatycznymi i neuropsychologicznymi oraz zapoznanie się ze specyfiką superwizji indywidualnych procesów diagnostycznych u dzieci i młodzieży.

Zakres wiedzy teoretycznej:

oczekuje się, że po ukończeniu kursu osoba specjalizująca się wykaże się wiedzą na temat przebiegu procesu diagnostycznego oraz terapeutycznego realizowanego pod kierunkiem superwizora klinicznego.

Zakres umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabeędzie umiejętność:

- 1) omawiania prowadzonego przez siebie procesu diagnostycznego oraz terapeutycznego chorego;
- 2) analizowania stosowanych przez siebie oddziaływań terapeutycznych;
- 3) wprowadzania zmian w prowadzonym przez siebie postępowaniu diagnostyczno-terapeutycznym w procesie leczenia chorych.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godz.) – warsztaty.

Forma realizacji kursu: stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

Kadra dydaktyczna: superwizor psychologii klinicznej wpisany na listę Certyfikowanych Superwizorów Psychologii Klinicznej PTPK.

Moduł III

Psychologiczna charakterystyka podstawowych problemów w wybranych grupach chorób somatycznych

Moduł realizowany jest w formie 2 kursów specjalizacyjnych trwających 40 godzin i 2 staży kierunkowych trwających 240 godzin.

1.(BS2/III) Kurs specjalizacyjny: „Specyfika psychologicznych problemów u osób leczonych z powodu chorób somatycznych”

Cel kursu:

zapoznanie z wiedzą na temat specyfiki psychologicznych problemów u osób leczonych z powodu chorób somatycznych.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie kursu osoba specjalizująca się zdobędzie wiedzę w zakresie:

- 1) najczęściej występujących psychologicznych czynników i mechanizmów istotnych dla etiologii i rozwoju chorób somatycznych oraz ich leczenia – na przykładzie wybranych chorób.
- 2) procesu przystosowania się do chorób o charakterze przewlekłym i reakcje adaptacyjne w stanach nagłych zagrażających życiu;
- 3) charakterystyki dynamiki procesu chorobowego i adaptacji w kontekście wieku i zadań rozwojowych;
- 4) konsekwencji przebiegu choroby i jej leczenia dla funkcjonowanie psychicznego osoby chorej;
- 5) psychologicznej sytuacji osób w okresie terminalnym i ich rodzin/opiekunów;
- 6) znaczenia podejście patogenetycznego i salutogenetycznego dla praktyki psychologicznej.

Zakres umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabeździe umiejętność:

- 1) identyfikacji psychologicznych czynników istotnych dla etiologii i rozwoju chorób somatycznych oraz jej leczenia;
- 2) rozpoznawania wpływu zmian somatycznych na funkcjonowanie psychiczne chorego;
- 3) dokonywania charakterystyki zachowań i trudności adaptacyjnych najczęściej występujących w przebiegu leczenia chorób somatycznych;
- 4) rozpoznawania i różnicowania zmian w funkcjonowaniu chorego (emocjonalnym, poznawczym, społecznym) ze względu na przebieg choroby i jej leczenia;
- 5) oceny procesu przystosowania w chorobie i leczeniu oraz potrzeb chorego celem wzmacniania zasobów zdrowia;

- 6) identyfikacji potrzeb osób umierających oraz zaplanowania oddziaływań psychologicznych wobec chorego i jego opiekunów;
- 7) planowania i przeprowadzenia skutecznej klinicznej interwencji psychologicznej wobec osób chorujących oraz ich rodzin.

Czas trwania kursu: 4 dni (32 godz.).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

2.(BS2/III) Kurs specjalizacyjny: „Psychologiczne zagadnienia płodności”

Cel kursu:

zapoznanie z wiedzą na temat specyfiki psychologicznych zagadnień płodności.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie kursu osoba specjalizująca się zdobędzie wiedzę w zakresie:

- 1) dotyczącą psychologicznej charakterystyki procesu adaptacji do macierzyństwa i ojcostwa;
- 2) obejmującą psychologiczne zagadnienia w sytuacji niepłodności i bezpłodności;
- 3) w zakresie czynników wspierających zdrowie psychiczne rodziców i dziecka w okresie okołoporodowym;
- 4) obejmującą kształtowanie więzi rodzic-dziecko w pierwszym okresie życia;
- 5) dotyczącą problematyki depresji w ciąży i po porodzie;
- 6) dotyczącą psychologicznych aspektów utraty dziecka.

Zakres umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabeździe umiejętność:

- 1) rozpoznawania i różnicowania zmian w funkcjonowaniu kobiety w ciąży (emocjonalnym, poznawczym, społecznym) ze względu na przebieg ciąży i okresu poporodowego;
- 2) rozpoznawania problemów psychologicznych w okresie przygotowywania się do rodzicielstwa;

- 3) planowania i przeprowadzenia skutecznej klinicznej interwencji psychologicznej wobec osób starających się o potomstwo lub które utraciły dziecko, kobiet w ciąży i po porodzie oraz ich mężów/partnerów.

Czas trwania kursu: 1 dzień (8 godz.).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

1. (BS2/III) Staż kierunkowy: „Proces psychologicznej adaptacji w przewlekłych chorobach somatycznych”

Cel stażu:

w czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych wykonywanych w miejscu realizacji stażu jako członek zespołu.

Zakres umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabeździe umiejętność:

- 1) identyfikacji psychologicznych czynników istotnych dla etiologii i rozwoju chorób somatycznych oraz jej leczenia;
- 2) rozpoznawania wpływu zmian somatycznych na funkcjonowanie psychiczne chorego;
- 3) dokonywania charakterystyki zachowań i trudności adaptacyjnych najczęściej występujących w przebiegu leczenia chorób somatycznych;
- 4) rozpoznawania i różnicowania zmian w funkcjonowaniu chorego (emocjonalnym, poznawczym, społecznym) ze względu na przebieg choroby i jej leczenia;
- 5) oceny procesu przystosowania w chorobie i leczeniu oraz potrzeb chorego celem wzmacniania zasobów zdrowia;
- 6) doboru właściwych sposobów pomocy psychologicznej i terapii w zależności od stanu somatycznego i fazy choroby pacjenta;
- 7) formułowania wpisów do historii choroby i opiniowania.

Czas trwania stażu: 15 dni (120 godz.).

Miejsce stażu: oddział chorób wewnętrznych o różnym profilu (np. kardiologicznym, endokrynologicznym, gastroenerologicznym, pulmonologicznym, toksykologicznym, geriatrycznym).

Forma zaliczenia stażu: kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku będący warunkiem zaliczenia, którego dokonuje opiekun stażu/kierownik specjalizacji.

2.(BS2/III) Staż kierunkowy: „Opieka psychologiczna nad pacjentem chorym terminalnie i jego bliskim”

Cel stażu:

w czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych wykonywanych w miejscu realizacji stażu jako członek zespołu.

Zakres umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabeździe umiejętność:

- 1) rozpoznawania wpływu zmian somatycznych na funkcjonowanie psychiczne chorego;
- 2) dokonywania charakterystyki zachowań i trudności adaptacyjnych najczęściej występujących w przebiegu leczenia chorób somatycznych;
- 3) rozpoznawania i różnicowania zmian w funkcjonowaniu chorego (emocjonalnym, poznawczym, społecznym) ze względu na przebieg choroby i jej leczenia;
- 4) rozpoznania potrzeb osób umierających oraz zaplanowania oddziaływań psychologicznych wobec chorego i jego opiekunów;
- 5) planowania i przeprowadzenia skutecznej klinicznej interwencji psychologicznej wobec osób chorujących oraz ich rodzin;
- 6) formułowania wpisów do historii choroby i opiniowania.

Czas trwania stażu: 15 dni (120 godz.).

Miejsce stażu: oddział medycyny paliatywnej lub oddział intensywnej terapii.

Forma zaliczenia stażu: kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku będący warunkiem zaliczenia, którego dokonuje opiekun stażu/kierownik specjalizacji.

Moduł IV

Specyfika diagnozy psychologicznej w chorobach somatycznych

Moduł realizowany jest w formie 1 kursu specjalizacyjnego trwającego 8 godzin i 3 staży kierunkowych trwających 360 godzin.

1.(BS2/IV) Kurs specjalizacyjny: „Specyfika diagnozy psychologicznej w chorobach somatycznych – cele i metody diagnostyczne”

Cel kursu:

zapoznanie z wiedzą i nabycie umiejętności w zakresie specyfiki diagnozy psychologicznej w chorobach somatycznych, poznanie celów i metod diagnostycznych.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie kursu osoba specjalizująca się zdobędzie wiedzę w zakresie:

- 1) formułowanie hipotez diagnostycznych i konstruowanie planu ich weryfikacji z uwzględnieniem specyfiki chorych somatycznie;
- 2) zasady integrowania informacji z przeprowadzonych badań klinicznych w diagnozie psychologicznej;
- 3) umiejętność łączenia diagnozy psychologicznej z diagnozą lekarską celem integracji procesu leczniczo – terapeutycznego;
- 4) umiejętność współpracy z rodziną oraz ocena możliwości uwzględniania potrzeb wynikających z przebiegu choroby somatycznej u ich bliskiego.

Zakres umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabędzie umiejętność:

- 1) samodzielnego konstruowania i weryfikowania hipotez diagnostycznych adekwatnie do stanu zdrowia i potrzeb chorych somatycznie;
- 2) trafnego doboru metod diagnozy psychologicznej wraz z interpretacją wyników badań diagnostycznych;
- 3) diagnozowania kontekstu społecznego i sytuacji, w której żyje pacjent m.in. jego relacji interpersonalnych i funkcjonowania zawodowego;
- 4) wyznaczania dalszego postępowania psychologicznego w oparciu o syntezę wyników badań medycznych i psychologicznych charakterystycznych dla danej jednostki chorobowej;

- 5) rozumienia sytuacji chorego w kontekście funkcjonowania systemu rodzinnego.

Czas trwania kursu: 1 dzień (8 godz.).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

1.(BS2/IV) Staż kierunkowy: „Symptomatologia chorób onkologicznych – diagnoza i terapia psychologiczna”

Cel stażu:

w czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych wykonywanych w miejscu realizacji stażu jako członek zespołu.

Zakres umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabeździe umiejętność:

- 1) samodzielnego konstruowania i weryfikowania hipotez diagnostycznych adekwatnie do potrzeb chorych;
- 2) diagnozy stanu psychicznego w przebiegu leczenia;
- 3) diagnozy predyspozycji indywidualnych istotnych dla procesu leczenia;
- 4) doboru metod i technik diagnozy psychologicznej wraz z interpretacją wyników badań diagnostycznych;
- 5) rozpoznawania i różnicowania zmian w psychicznym funkcjonowaniu chorego ze względu na przebieg choroby i jej leczenia;
- 6) rozumienia sytuacji chorego w kontekście funkcjonowania systemu rodzinnego;
- 7) wyznaczania dalszego postępowania psychologicznego w oparciu o syntezę wyników badań medycznych i psychologicznych charakterystycznych dla danej jednostki chorobowej;
- 8) formułowania wpisów do historii choroby i opiniowania.

Czas trwania stażu: 15 dni (120 godz.).

Miejsce stażu: oddział onkologiczny.

Forma zaliczenia stażu: kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego. Na

zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku będący warunkiem zaliczenia, którego dokonuje opiekun stażu/kierownik specjalizacji.

2. (BS2/IV) Staż kierunkowy: „Symptomatologia chorób ginekologiczno-urologicznych – diagnoza i terapia psychologiczna”

Cel stażu:

w czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych wykonywanych w miejscu realizacji stażu jako członek zespołu.

Zakres umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabeździe umiejętność:

- 1) samodzielnego konstruowania i weryfikowania hipotez diagnostycznych adekwatnie do potrzeb chorych;
- 2) diagnozy stanu psychicznego w przebiegu leczenia;
- 3) diagnozy predyspozycji indywidualnych istotnych dla procesu leczenia;
- 4) doboru metod i technik diagnozy psychologicznej wraz z interpretacją wyników badań diagnostycznych;
- 5) rozpoznawanie i różnicowanie zmian w psychicznym funkcjonowaniu chorego ze względu na przebieg choroby i jej leczenia;
- 6) rozumienia sytuacji chorego w kontekście funkcjonowania systemu rodzinnego;
- 7) wyznaczania dalszego postępowania psychologicznego w oparciu o syntezę wyników badań medycznych i psychologicznych charakterystycznych dla danej jednostki chorobowej;
- 8) formułowania wpisów do historii choroby i opiniowania.

Czas trwania stażu: 15 dni (120 godz.).

Miejsce stażu: oddział ginekologiczny lub oddział urologiczny.

Forma zaliczenia stażu: kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku będący warunkiem zaliczenia, którego dokonuje opiekun stażu/kierownik specjalizacji.

3. (BS2/IV) Staż kierunkowy: „Symptomatologia chorób leczonych chirurgicznie – diagnoza i terapia psychologiczna”

Cel stażu:

w czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych wykonywanych w miejscu realizacji stażu jako członek zespołu.

Zakres umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabeędzie umiejętność:

- 1) samodzielnego konstruowania i weryfikowania hipotez diagnostycznych adekwatnie do potrzeb chorych;
- 2) diagnozy stanu psychicznego w przebiegu leczenia;
- 3) diagnozy predyspozycji indywidualnych istotnych dla procesu leczenia;
- 4) doboru metod i technik diagnozy psychologicznej wraz z interpretacją wyników badań diagnostycznych;
- 5) rozpoznawanie i różnicowanie zmian w psychicznym funkcjonowaniu chorego ze względu na przebieg choroby i jej leczenia;
- 6) rozumienia sytuacji chorego w kontekście funkcjonowania systemu rodzinnego;
- 7) wyznaczania dalszego postępowania psychologicznego w oparciu o syntezę wyników badań medycznych i psychologicznych charakterystycznych dla danej jednostki chorobowej;
- 8) formułowania wpisów do historii choroby i opiniowania.

Czas trwania stażu: 15 dni (120 godz.).

Miejsce stażu: oddział chirurgiczny.

Forma zaliczenia stażu: kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku będący warunkiem zaliczenia, którego dokonuje opiekun stażu/kierownik specjalizacji.

Moduł V

Terapia i interwencja psychologiczna w chorobach somatycznych

Moduł realizowany jest w formie 3 kursów specjalizacyjnych trwających 48 godzin.

1.(BS2/IV) Kurs specjalizacyjny: „Terapia i interwencja psychologiczna w chorobach somatycznych – wybrane metody pracy”

Cel kursu:

zapoznanie z wiedzą i nabędzie umiejętności w zakresie specyfiki interwencji psychologicznych w chorobach somatycznych.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie kursu osoba specjalizująca się zdobędzie wiedzę w zakresie:

- 1) specyficzne potrzeby chorych w związku z diagnozą i leczeniem choroby somatycznej i sposoby oddziaływań psychologicznych o udowodnionej skuteczności;
- 2) psychologiczne problemy związane z propozycjami terapeutycznymi (leczenie technikami inwazyjnymi, leczenie zachowawcze);
- 3) problematyka bólu – metody psychologicznego oddziaływania i wspomaganie ukierunkowane na te problemy;
- 4) znajomość procedur oddziaływania psychologicznego zgodnie z aktualną klasyfikacją ICD oraz technik terapii psychologicznej;
- 5) pomoc psychologiczną w stanach terminalnych.

Zakres umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabędzie umiejętność:

- 1) doboru metod oddziaływania psychologicznego adekwatnych do problemów psychologicznych chorego związanych z etapami i sposobami leczenia choroby;
- 2) dostosowania programu postępowania psychologicznego z chorym do programu leczenia i rehabilitacji;
- 3) pracy zgodnie z zasadami interwencji kryzysowej, dialogu motywującego, racjonalnej terapii zachowania, technik relaksacyjnych, technik wizualizacyjnych, krótkich interwencji w uzależnieniach;
- 4) pracy z pacjentem w okresie terminalnym i jego rodziną;
- 5) dokonywania oceny skuteczności oddziaływania psychologicznego przez zespół leczący.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godz.).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

2.(BS2/V) Kurs specjalizacyjny: „Praca psychologiczna z rodziną/bliskimi osoby chorej – podejście systemowe”

Cel kursu:

zapoznanie z wiedzą i nabędzie umiejętności w zakresie pracy psychologicznej z rodziną/bliskimi osoby chorej.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie kursu osoba specjalizująca się zdobędzie wiedzę w zakresie:

- 1) rozumienia funkcjonowania systemu rodzinnego na poszczególnych etapach rozwoju systemu;
- 2) wpływu choroby członka rodziny na system rodzinny i poszczególnych członków rodziny.

Zakres umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabędzie umiejętność:

- 1) rozmowy z rodziną w kontekście zastosowania technik w pracy systemowej;
- 2) udzielania pomocy psychologicznej rodzinie w kryzysie m.in. żałoba, opieki nad chorym, decyzji o transplantacji narządów.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godz.).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

3.(BS2/V) Kurs specjalizacyjny: „Superwizja kliniczna”

Cel kursu:

nabycie umiejętności korzystania z zastosowania superwizji w zakresie pracy psychologicznej z osobą chorującą somatycznie i jej rodziną.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie kursu osoba specjalizująca się zdobędzie wiedzę w zakresie przebiegu procesu diagnostycznego oraz terapeutycznego wobec chorych somatycznie i ich rodzin, realizowanego pod kierunkiem superwizora klinicznego.

Zakres umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabeździe umiejętność:

- 1) omawiania prowadzonego przez siebie procesu diagnostycznego oraz terapeutycznego chorych somatycznie i ich rodzin;
- 2) analizowania stosowanych przez siebie oddziaływań terapeutycznych;
- 3) wprowadzania zmian w prowadzonym przez siebie postępowaniu diagnostyczno-terapeutycznym w procesie leczenia chorych somatycznie.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godz.).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

Kadra dydaktyczna: superwizor psychologii klinicznej wpisany na listę Certyfikowanych Superwizorów Psychologii Klinicznej PTPK.

Moduł VI

Psychologiczne aspekty niepełnosprawności – zagadnienia rehabilitacji

Moduł realizowany jest w formie 1 kursu specjalizacyjnego trwającego 8 godzin i 1 stażu kierunkowego trwającego 120 godzin.

1.(BS2/VI) Kurs specjalizacyjny: „Rehabilitacja psychologiczna u osób z różnymi dysfunkcjami i niepełnosprawnością”

Cel kursu:

zapoznanie z wiedzą i nabycie umiejętności w zakresie rehabilitacji psychologicznej u osób z różnymi dysfunkcjami i niepełnosprawnością.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie kursu osoba specjalizująca się zdobędzie wiedzę w zakresie:

- 1) modele niepełnosprawności a proces rehabilitacji;
- 2) znaczenia powstania i historii niepełnosprawności (od urodzenia, w wyniku nagłej sytuacji lub powstającej stopniowo) dla procesu adaptacji i rehabilitacji;
- 3) różne typy dysfunkcji a rehabilitacja;

4) stereotyp osoby z niepełnosprawnością.

Zakres umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabeździe umiejętność:

- 1) planowania i przeprowadzenia diagnozy zaburzonych funkcji oraz ocena zachowanych zdolności specyficznych dla danego schorzenia;
- 2) ocena stanu psychicznego w przebiegu leczenia i rehabilitacji.

Czas trwania kursu: 1 dzień (8 godz.).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

1. (BS2/VI) Staż kierunkowy: „Rehabilitacja psychologiczna u osób niepełnosprawnych”

Cel stażu:

w czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych wykonywanych w miejscu realizacji stażu jako członek zespołu.

Zakres umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabeździe umiejętność:
planowania i przeprowadzenia diagnozy zaburzonych funkcji oraz oceny zachowanych zdolności specyficznych dla danego schorzenia;
oceny stanu psychicznego w przebiegu leczenia i rehabilitacji.

Czas trwania stażu: 15 dni (120 godz.).

Miejsce stażu: oddział rehabilitacji lub poradnia rehabilitacyjna.

Forma zaliczenia stażu: kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku będący warunkiem zaliczenia, którego dokonuje opiekun stażu/kierownik specjalizacji.

Moduł VII

Zasady współpracy z zespołem leczącym chorego somatycznie

Moduł realizowany jest w formie 1 kursu specjalizacyjnego trwającego 8 godzin.

1.(BS2/VII) Kurs specjalizacyjny: „Współpraca psychologa z zespołem leczącym chorego somatycznie”

Cel kursu:

zapoznanie ze specyfiką zagadnień współpracy psychologa w zespole leczącym.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie kursu osoba specjalizująca się zdobędzie wiedzę w zakresie:

- 1) znajomości roli i zadań psychologa w procesie diagnostyczno-terapeutycznym osoby chorej somatycznie;
- 2) zasad przekazywania informacji z diagnozy i terapii zespołowi leczącemu;
- 3) zasad wsparcia psychologicznego zespołu i jego członków w trudnych klinicznie sytuacjach;
- 4) znajomości technik grup Balinta.

Zakres umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabeździe umiejętność:

- 1) adekwatnego określenia swoich kompetencji psychologicznych w pracy klinicznej w zespole;
- 2) przekazywania informacji z diagnozy i terapii zespołowi leczącemu;
- 3) wsparcia psychologicznego zespołu i jego członków w trudnych klinicznie sytuacjach.

Czas trwania kursu: 1 dzień (8 godz.).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

Kurs jednolity

Kurs specjalizacyjny: „Prawo medyczne”

Cel kursu:

oczekuje się, że osoba specjalizująca się po ukończeniu kursu wykaże się znajomością podstawowych przepisów prawa w zakresie wykonywania zawodu w dziedzinach mających zastosowanie w ochronie zdrowia oraz odpowiedzialności.

Zakres wymaganej wiedzy:

- 1) zasady sprawowania opieki zdrowotnej w świetle Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) zasady wykonywania działalności leczniczej:
 - a) świadczenia zdrowotne,
 - b) podmioty lecznicze – rejestracja, zasady działania, szpitale kliniczne, nadzór,
 - c) nadzór specjalistyczny i kontrole;
- 3) zasady wykonywania zawodu psychologa klinicznego:
 - a) definicja zawodu psychologa klinicznego,
 - b) prawo wykonywania zawodu,
 - c) uprawnienia i obowiązki zawodowe,
 - d) kwalifikacje zawodowe,
 - e) eksperyment medyczny,
 - f) zasady prowadzenia badań klinicznych,
 - g) dokumentacja medyczna,
 - h) prawa pacjenta a powinności psychologa klinicznego;
- 4) zasady powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego:
 - a) prawa i obowiązki osoby ubezpieczonej i lekarza ubezpieczenia zdrowotnego,
 - b) organizacja udzielania i zakres świadczeń z tytułu ubezpieczenia zdrowotnego,
 - c) dokumentacja związana z udzielaniem świadczeń z tytułu ubezpieczenia;
- 5) zasady działania Polskiego Towarzystwa Psychologicznego i Polskiego Towarzystwa Psychologii Klinicznej:
 - a) zadania wyżej wymienionych Towarzystw,
 - b) prawa i obowiązki członków wyżej wymienionych Towarzystw,

- c) odpowiedzialność zawodowa psychologa klinicznego – postępowanie wyjaśniające przed rzecznikiem odpowiedzialności zawodowej, postępowanie przed sądem;
- 6) odpowiedzialność prawna psychologa klinicznego – karna, cywilna:
 - a) odpowiedzialność karna (nieudzielenie pomocy, działanie bez zgody, naruszenie tajemnicy),
 - b) odpowiedzialność cywilna (ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej).

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godz.).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

V. FORMY I METODY SAMOKSZTAŁCENIA

Osoba specjalizująca się powinna systematycznie kształcić się uczestnicząc w krajowych i międzynarodowych konferencjach, seminariach, posiedzeniach szkoleniowych z zakresu psychologii klinicznej, w tym organizowanymi pod auspicjami Polskiego Towarzystwa Psychologicznego oraz Polskiego Towarzystwa Psychologii Klinicznej, gromadzić piśmiennictwo i pogłębiać wiedzę przez analizę aktualnej literatury fachowej, a także poprzez korzystanie z innych form zdobywania wiedzy zalecanych przez kierownika specjalizacji.

A. Przygotowanie pracy pogładowej lub oryginalnej

Osoba specjalizująca się zobowiązana jest do przygotowania pod kierunkiem kierownika specjalizacji pracy pogładowej lub pracy oryginalnej, których temat odpowiada programowi szkolenia specjalizacyjnego.

B. Studiowanie piśmiennictwa

Osoba specjalizująca się zobowiązana jest pogłębiać wiedzę przez stałe śledzenie i studiowanie literatury fachowej polskiej i/lub obcojęzycznej dotyczącej psychologii klinicznej. Piśmiennictwo będzie okresowo aktualizowane.

VI. METODY OCENY WIEDZY TEORETYCZNEJ I UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNYCH

A. Kolokwia i sprawdziany umiejętności praktycznych

Osoba specjalizująca się zdaje kolokwia i sprawdziany:

- 1) na zakończenie kursu specjalizacyjnego sprawdzian z zakresu wiedzy określonej programem kursu – u kierownika kursu;
- 2) na zakończenie stażu kierunkowego kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego – u opiekuna stażu/kierownika specjalizacji;
- 3) na zakończenie modułu kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem danego modułu – u kierownika specjalizacji.

B. Ocena pracy pogładowej lub pracy oryginalnej

Oceny i zaliczenia przygotowanej przez osobę specjalizującą się pracy pogładowej lub publikacji dokonuje kierownik specjalizacji.

C. Ocena znajomości piśmiennictwa

Osoba specjalizująca się przedstawia jeden raz w roku sprawozdanie z przeglądu piśmiennictwa fachowego. Oceny dokonuje kierownik specjalizacji.

3. SPECJALISTYCZNY BLOK SZCZEGÓŁOWY

NEUROPSYCHOLOGIA KLINICZNA

I. ZAŁOŻENIA ORGANIZACYJNO–PROGRAMOWE

A. Cele szkolenia specjalizacyjnego w bloku szczegółowym

Celem kształcenia jest przygotowanie osoby specjalizującej się (psychologa) do samodzielnej praktycznej pracy diagnostycznej i terapeutycznej z chorymi, u których biologiczna patologia mózgu spowodowała zaburzenia w szeroko rozumianym zachowaniu.

Realizacja powyższego celu prowadzi poprzez następujące cele szczegółowe:

- 1) nabywanie aktualnej wiedzy z zakresu neuropsychologii klinicznej oraz wybranych aspektów neurologii, psychiatrii, neuroradiologii i neurobiologii, umożliwiającej praktyczne rozumienie problemów zaburzeń będących konsekwencją uszkodzenia mózgu; problemów dotyczących przede wszystkim pacjenta, ale też jego bliskich;
- 2) rozwój świadomości metodologicznej (ze szczególnym wyróżnieniem znajomości procedur pomiarowych);
- 3) rozwój umiejętności praktycznych w diagnostyce i rehabilitacji neuropsychologicznej (znajomość procedur terapeutycznych adekwatnych do określonych dysfunkcji);
- 4) nabywanie i doskonalenie umiejętności w działalności eksperckiej, orzeczniczej w prowadzeniu badań teoretycznych z zakresu neuropsychologii klinicznej, umiejętności pracy w interdyscyplinarnych zespołach klinicznych.

B. Uzyskane kompetencje zawodowe po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego w zakresie NEUROPSYCHOLOGII KLINICZNEJ:

- 1) przeprowadzanie diagnozy neuropsychologicznej u chorych z chorobami układu nerwowego z wykorzystaniem oceny klinicznej, metod standaryzowanych i prób klinicznych;

- 2) samodzielne diagnozowanie w oparciu o metody psychologiczne, czynników psychicznych w etiologii chorób układu nerwowego i planowanie i przeprowadzanie terapii psychologicznej w chorobach układu nerwowego;
- 3) samodzielne planowanie strategii postępowania psychologicznego ukierunkowanego na redukcję czynników ryzyka chorób układu nerwowego;
- 4) wydawanie specjalistycznych opinii i psychologicznych orzeczeń na potrzeby placówek zajmujących się osobami z chorobami układu nerwowego;
- 5) projektowanie, prowadzenie i ewaluacja programów promocji zdrowia i profilaktyki dysfunkcji towarzyszących chorobom układu nerwowego;
- 6) współpraca z innymi specjalistami zajmującymi się chorymi z dysfunkcjami układu nerwowego;
- 7) przekazywanie wiedzy/edukacja z zakresu neuropsychologicznych aspektów chorób układu nerwowego innym specjalistom sprawującym opiekę nad chorymi.

C. Sposób organizacji szkolenia specjalizacyjnego w bloku szczegółowym

Blok specjalistyczny w zakresie neuropsychologii klinicznej realizowany jest w formie 8 modułów obejmujących 9 kursów specjalizacyjnych i 4 staże kierunkowe.

II. CZAS TRWANIA SZKOLENIA SPECJALIZACYJNEGO BLOKU SZCZEGÓŁOWEGO

Szkolenie specjalizacyjne w zakresie specjalistycznego bloku szczegółowego neuropsychologia kliniczna trwa 2 lata i obejmuje:

- 1) 8 modułów trwających łącznie 880 godzin, w tym:
 - a) 9 kursów specjalizacyjnych w wymiarze 160 godzin,
 - b) 4 staży kierunkowych w wymiarze 720 godzin;
- 2) kurs specjalizacyjny jednolity w wymiarze 16 godzin;
- 3) staż podstawowy trwający 2000 godzin wykonywania czynności zawodowych zgodnych z programem specjalizacji, realizowany w miejscu pracy.

Plan kształcenia bloku szczegółowego Neuropsychologia kliniczna Moduły, kursy specjalizacyjne, staże kierunkowe	Liczba dni	Liczba godzin
Moduł I Podstawy wiedzy medycznej dla psychologów		
Kurs specjalizacyjny: 1. Podstawy wiedzy medycznej dla psychologów	4	32
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach modułu	4	32
Moduł II Superwizja kliniczna		
Kurs specjalizacyjny: 1. Superwizja kliniczna	2	16
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach modułu	2	16
MODUŁ III Mózgowa organizacja zachowania z perspektywy neuropsychologii i nauk neurobiologicznych		
Kurs specjalizacyjny: 1. Mózgowa organizacja zachowania z perspektywy neuropsychologii i nauk neurobiologicznych	2	16
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach modułu	2	16
MODUŁ IV Konsekwencje psychologiczne uszkodzenia mózgu o zróżnicowanej etiologii, charakterystyce lokalizacyjnej i etiologicznej		
Kurs specjalizacyjny: 1. Konsekwencje psychologiczne uszkodzenia mózgu o zróżnicowanej etiologii, charakterystyce lokalizacyjnej i etiologicznej	2	16
Staż kierunkowy: 1. Konsekwencje psychologiczne uszkodzenia mózgu o zróżnicowanej etiologii, charakterystyce lokalizacyjnej i etiologicznej	30	240

Plan kształcenia bloku szczegółowego Neuropsychologia kliniczna Moduły, kursy specjalizacyjne, staże kierunkowe	Liczba dni	Liczba godzin
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach modułu	32	256
MODUŁ V Problemy neuropsychologiczne chorych w wieku podeszłym		
Kurs specjalizacyjny: 1. Problemy neuropsychologiczne chorych w wieku podeszłym	2	16
Staż kierunkowy: 1. Specyfika oceny neuropsychologicznej chorych z patologią mózgowia w zaawansowanym wieku	15	120
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach modułu	17	136
MODUŁ VI Specyficzne problemy neuropsychologiczne chorych na oddziale neurochirurgii		
Kurs specjalizacyjny: 1. Specyficzne problemy neuropsychologiczne chorych na oddziale neurochirurgii	2	16
Staż kierunkowy: 1. Specyficzne problemy neuropsychologiczne chorych na oddziale neurochirurgii	30	240
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach modułu	32	256
MODUŁ VII Praktyczne aspekty diagnostyki neuropsychologicznej		
Kursy specjalizacyjne: 1. Praktyczne aspekty diagnostyki neuropsychologicznej	2	16
2. Superwizja kliniczna	2	16
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach modułu	4	32

Plan kształcenia bloku szczegółowego Neuropsychologia kliniczna Moduły, kursy specjalizacyjne, staże kierunkowe	Liczba dni	Liczba godzin
MODUŁ VIII Pomoc i rehabilitacja neuropsychologiczna		
Kurs specjalizacyjny: 1. Pomoc i rehabilitacja neuropsychologiczna	2	16
Staż kierunkowy: 1. Pomoc i rehabilitacja neuropsychologiczna	15	120
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach modułu	17	136
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach wszystkich modułów	110	880
Kurs specjalizacyjny jednolity: Prawo medyczne	2	16
Podstawowy staż specjalizacyjny	250	2000
Samokształcenie	82	656
Łącznie czas trwania kształcenia specjalizacyjnego	444	3552
Urlopy wypoczynkowe	52	416
Dni ustawowo wolne od pracy	26	208
Łącznie czas trwania szkolenia specjalizacyjnego	522	4176

III. SZCZEGÓŁOWY ZAKRES WYMAGANEJ WIEDZY

TEORETYCZNEJ I WYKAZ UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNYCH

A. Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej będącej przedmiotem szkolenia w zakresie bloku szczegółowego

Oczekuje się, że po ukończeniu szkolenia osoba specjalizująca się wykaże się wiedzą:

- 1) współczesne rozumienie zagadnień mózgowej organizacji czynności behawioralnych, czyli leżących u podstaw zachowania;
- 2) wieloaspektowość skutków biologicznego uszkodzenia mózgu o różnej etiologii i charakterystyce lokalizacyjnej;
- 3) deficyty neuropsychologiczne chorego ze strukturalną patologią mózgowia: charakterystyka obrazu klinicznego, patomechanizmy, wpływ różnic indywidualnych na obraz zaburzeń;
- 4) teoretyczne podstawy różnych podejść i metod diagnostycznych; reprezentatywny dla praktyki klinicznej repertuar narzędzi diagnostycznych;
- 5) zasady planowania i realizacji procesu diagnostycznego. typowe błędy pomiaru;
- 6) teoretyczne przesłanki odbudowy funkcji po uszkodzeniu mózgu;
- 7) różne formy rehabilitacji: restytucyjna i kompensacyjna;
- 8) funkcjonalne metody obrazowania mózgu – znaczenie danych uzyskiwanych na podstawie tych metod dla działalności neuropsychologa.

B. Wykaz wymaganych umiejętności praktycznych będących przedmiotem szkolenia w zakresie bloku szczegółowego

Oczekuje się, że po ukończeniu szkolenia osoba specjalizująca się wykaże się umiejętnością:

- 1) myślenia o problemach pacjenta z dysfunkcjami układu nerwowego w kategoriach uwarunkowań biologicznych, psychologicznych, społecznych i kulturowych;
- 2) planowania i realizacji postępowania diagnostycznego;
- 3) biegłego posługiwania się podstawowym zbiorem metod pozyskiwania danych klinicznych i ich interpretacji (obserwacja, wywiad, testy standaryzowane, kliniczne próby eksperymentalne);
- 4) formułowania wniosków z badania stosownie do odbiorcy;
- 5) precyzyjnego i odpowiedzialnego redagowania orzeczeń i ekspertyz;
- 6) prowadzenia długofalowej rehabilitacji neuropsychologicznej oraz udzielania pomocy doraźnej;
- 7) oceny efektów pracy terapeutycznej.

IV. MODUŁY SZKOLENIA SPECJALIZACYJNEGO ORAZ FORMY I METODY KSZTAŁCENIA STOSOWANE W RAMACH MODUŁÓW W BLOKU SZCZEGÓŁOWYM NEUROPSYCHOLOGIA KLINICZNA

Moduł I

Podstawy wiedzy medycznej dla psychologów

Moduł realizowany jest w formie 1 kursu specjalizacyjnego trwającego 32 godziny.

1.(BS3/I) Kurs specjalizacyjny: „Podstawy wiedzy medycznej dla psychologów”

Cel kursu:

zapoznanie z podstawami wiedzy medycznej (w tym psychofarmakologii) mającymi zastosowanie w psychologii klinicznej.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie kursu osoba specjalizująca się zdobędzie wiedzę w zakresie:

- 1) omówienie podstaw fizjologii i patofizjologii istotnych dla rozumienia zależności biologicznych i psychologicznych człowieka;
- 2) omówienie wybranych zagadnień z diagnostyki i leczenia chorób kardiologicznych, onkologicznych, metabolicznych, endokrynologicznych, immunologicznych i innych najczęściej rozpoznawanych w populacji;
- 3) podanie podstawowej wiedzy medycznej na temat etiopatogenezy, symptomatologii i leczenia chorób wieku dziecięcego;
- 4) omówienie zagadnień dotyczących diagnozy dolegliwości bólowych i ich leczenia;
- 5) wybrane zagadnienia psychofarmakologii , farmakoterapii związane z funkcjonowaniem psychicznym;
- 6) omówienie wybranych badań laboratoryjnych, obrazowych i elektrofizjologicznych i zabiegów w medycynie oraz ich znaczenie diagnostyczne i terapeutyczne;
- 7) podstawy wiedzy medycznej o najczęstszych chorobach somatycznych i stanach nagłych;

- 8) podstawy wiedzy medycznej na temat etiopatogenezy, symptomatologii i leczenia chorób wieku dziecięcego z uwzględnieniem wieku dziecka, przebiegu (ostrego i przewlekłego) oraz obrazu choroby;
- 9) podstawy farmakodynamiki i farmakokinetyki leków, ze szczególnym uwzględnieniem leków psychotropowych; wpływu leków psychotropowych na stan somatyczny – podstawy (np. objawy uboczne, ryzyko zatrucia i związane z przedawkowaniem);
- 10) podstawy wiedzy medycznej na temat zaburzeń psychicznych lub psychopatologicznej manifestacji (ostra i przewlekła) zaburzeń i chorób z uwzględnieniem schorzeń neurologicznych, hormonalnych, metabolicznych, onkologicznych, kardiologicznych, autoimmunologicznych, psychologii bólu: bóle psychogenne i bóle o przyczynach organicznych;
- 11) podstawowych badań laboratoryjnych, obrazowych i elektrofizjologicznych w medycynie, ich znaczenie diagnostyczne (także z uwzględnieniem psychiatrii i neurologii).

Zakres umiejętności praktycznych:

oczekuje się, że w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabeździe podstawowe umiejętności w zakresie:

- 1) zastosowania terminologii medycznej w diagnozowaniu, omawianiu stanu pacjenta w zespole leczącym;
- 2) wskazywaniu na konieczność rozważania włączenia i ewentualnej zmiany leczenia psychofarmakologicznego.

Czas trwania kursu: 4 dni (32 godz.).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

Moduł II

Superwizja kliniczna

Moduł realizowany jest w formie 1 kursu specjalizacyjnego trwającego 16 godzin.

1.(BS3/II) Kurs specjalizacyjny: „Superwizja kliniczna”

Cel kursu:

zapoznanie ze specyfiką przebiegu i znaczeniem superwizji procesu diagnostycznego i pomocy psychologicznej, u osób dorosłych z różnorodnymi zaburzeniami: psychicznymi, somatycznymi i neuropsychologicznymi oraz zapoznanie się ze specyfiką superwizji indywidualnych procesów diagnostycznych u dzieci i młodzieży.

Zakres wiedzy teoretycznej:

oczekuje się, że po ukończeniu kursu osoba specjalizująca się wykaże się wiedzą na temat przebiegu procesu diagnostycznego oraz terapeutycznego realizowanego pod kierunkiem superwizora klinicznego.

Zakres umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabeędzie umiejętność:

- 1) omawiania prowadzonego przez siebie procesu diagnostycznego oraz terapeutycznego chorego;
- 2) analizowania stosowanych przez siebie oddziaływań terapeutycznych;
- 3) wprowadzania zmian w prowadzonym przez siebie postępowaniu diagnostyczno-terapeutycznym w procesie leczenia chorych.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godz.) – warsztaty.

Forma realizacji kursu: stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

Kadra dydaktyczna: superwizor psychologii klinicznej wpisany na listę Certyfikowanych Superwizorów Psychologii Klinicznej PTPK.

Moduł III

Mózgowa organizacja zachowania z perspektywy neuropsychologii i nauk neurobiologicznych

Moduł realizowany jest w formie 1 kursu specjalizacyjnego trwającego 16 godzin.

1.(BS3/III) Kurs specjalizacyjny: „Mózgowa organizacja zachowania z perspektywy neuropsychologii i nauk neurobiologicznych”

Cel kursu:

zapoznanie ze specjalistyczną wiedzą dotyczącą mózgowej organizacji zachowania z perspektywy neuropsychologii i nauk neurobiologicznych.

Zakres wiedzy teoretycznej:

oczekuje się, że po ukończeniu kursu osoba specjalizująca się wykaże się wiedzą:

- 1) mózgowy mechanizmy zachowania w ujęciu neuropsychologii klinicznej: pojęcie lokalizacji wyższych czynności nerwowych, czynnościowa charakterystyka struktur mózgowia, asymetria czynnościowa półkul mózgowych;
- 2) mechanizmy zachowania w ujęciu neuropsychologii poznawczej: modele teoretyczne wybranych funkcji poznawczych, czynności poznawcze w powiązaniu ze strukturami mózgowia, koncepcje dotyczące przyczyn i form zaburzeń;
- 3) dynamika zaburzeń behawioralnych i biologiczne procesy patologiczne w uszkodzonym mózgu w zależności od etapu choroby;
- 4) spontaniczne procesy samonaprawcze – tzw. neuroplastyczność prowokowana uszkodzeniem.

Zakres umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabeędzie umiejętność:

- 1) wyjaśniania i przewidywania zaburzeń behawioralnych w konsekwencji uszkodzenia mózgu, przede wszystkim z perspektywy neuropsychologii klinicznej, ale też innych dziedzin, np. neuropsychologii poznawczej, neurobiologii behawioralnej;
- 2) rozumienia przesłanek teoretycznych dla odbudowy zaburzonych funkcji w wyniku uszkodzeń w Centralnym Układzie Nerwowym.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godz.).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

Moduł IV

Konsekwencje psychologiczne uszkodzenia mózgu o zróżnicowanej etiologii, charakterystyce lokalizacyjnej i etiologicznej

Moduł realizowany jest w formie 1 kursu specjalizacyjnego trwającego 16 godzin i 1 stażu kierunkowego trwającego 240 godzin.

1.(BS3/IV) Kurs specjalizacyjny: „Konsekwencje psychologiczne uszkodzenia mózgu o zróżnicowanej etiologii, charakterystyce lokalizacyjnej i etiologicznej”

Cel kursu:

zapoznanie ze specjalistyczną wiedzą dotyczącą psychologicznych konsekwencji uszkodzenia mózgu o zróżnicowanej etiologii, charakterystyce lokalizacyjnej i etiologicznej.

Zakres wiedzy teoretycznej:

oczekuje się, że po ukończeniu kursu osoba specjalizująca się wykaże się wiedzą z zakresu:

- 1) zaburzeń funkcji poznawczych (spostrzegania, pamięci, uwagi, myślenia, liczenia, pisanie);
- 2) zaburzeń językowych i komunikacyjnych;
- 3) zaburzeń tzw. wyższej organizacji czynności motorycznej: apraksja;
- 4) zaburzeń tzw. funkcji wykonawczych;
- 5) zaburzenia procesów emocjonalnych i motywacyjnych;
- 6) zespołów związanych z uszkodzeniami ciała modelowego;
- 7) organicznych zaburzeń osobowości;
- 8) procesów otępiennych oraz zespołów amnestycznych;
- 9) organicznych zaburzeń emocjonalnych, poznawczych i behawioralnych towarzyszących chorobom i stanom somatycznym np. choroby reumatyczne, resuscytacja, niewydolność krążenia itp.;
- 10) zespoły pseudo-neurologiczne (reakcje dysocjacyjne – diagnostyka różnicowa), symulacja itp.

Zakres umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabeździe umiejętność:

- 1) neuropsychologicznej oceny reprezentatywnych w praktyce klinicznej kategorii zaburzeń funkcjonowania behawioralnego chorych po uszkodzeniu mózgu;
- 2) prowadzenia diagnostyki różnicowej;
- 3) wnioskowania diagnostycznego;
- 4) formułowania opinii neuropsychologicznej dla różnych celów oraz formułowania prognoz odnośnie do dalszego przebiegu choroby i jej konsekwencji dla aktywności społeczno-zawodowej chorych.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godz.).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

1.(BS3/IV) Staż kierunkowy: „Konsekwencje psychologiczne uszkodzenia mózgu o zróżnicowanej etiologii, charakterystyce lokalizacyjnej i etiologicznej”

Cel stażu:

w czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych i terapeutycznych wykonywanych w miejscu realizacji stażu jako członek zespołu.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabeździe umiejętność:

- 1) neuropsychologicznej oceny reprezentatywnych w praktyce klinicznej kategorii zaburzeń funkcjonowania behawioralnego chorych po uszkodzeniu mózgu;
- 2) prowadzenia diagnostyki różnicowej;
- 3) wnioskowania diagnostycznego;
- 4) formułowania opinii neuropsychologicznej dla różnych celów oraz formułowania prognoz odnośnie do dalszego przebiegu choroby i jej konsekwencji dla aktywności społeczno-zawodowej chorych.

Czas trwania stażu: 30 dni (240 godz.).

Miejsce stażu: klinika lub oddział neurologiczny z pododdziałem udarowym.

Forma zaliczenia stażu: kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku będący warunkiem zaliczenia, którego dokonuje opiekun stażu/kierownik specjalizacji.

Moduł V

Problemy neuropsychologiczne chorych w wieku podeszłym

Moduł realizowany jest w formie 1 kursu specjalizacyjnego trwającego 16 godzin i 1 stażu kierunkowego trwającego 120 godzin.

1.(BS3/V) Kurs specjalizacyjny: „Problemy neuropsychologiczne chorych w wieku podeszłym”

Cel kursu:

zapoznanie ze specjalistyczną wiedzą dotyczącą neuropsychologicznych aspektów związanych z chorymi w wieku podeszłym.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie kursu osoba specjalizująca się zdobędzie wiedzę w zakresie:

- 1) neuropsychologiczna charakterystyka szeroko rozumianego funkcjonowania behawioralnego i społecznego osób w podeszłym wieku w stanie zachowanego zdrowia;
- 2) najczęstsze choroby obejmujące ośrodkowy układ nerwowy w populacji osób w wieku podeszłym i ich skutki dla funkcjonowania behawioralnego;
- 3) diagnostyka neuropsychologiczna różnych form osłabienia funkcjonowania poznawczo-behawioralnego;
- 4) specyfika narzędzi pomiaru stosowanych w zespołach otępiennych;
- 5) pomoc neuropsychologiczna chorym z otępieniem i ich bliskim.

Zakres umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabędzie umiejętność:

- 1) rozpoznawania różnego typu deficytów neuropsychologicznych u ludzi zdrowych w wieku podeszłym;

- 2) rozpoznawania łagodnych zaburzeń poznawczych oraz różnych typów otępienia;
- 3) rozpoznawania psychopatologii współistniejącej z zespołami otępiennymi (depresji, zaburzeń świadomości, lęku itd.);
- 4) udzielania pomocy psychologicznej choremu z otępieniem oraz jego bliskim.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godz.).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

1.(BS3/V) Staż kierunkowy: „Specyfika oceny neuropsychologicznej chorych z patologią mózgowia w zaawansowanym wieku”

Cel stażu:

w czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych i terapeutycznych wykonywanych w miejscu realizacji stażu jako członek zespołu.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabędzie umiejętność:

- 1) rozpoznawania różnego typu deficytów neuropsychologicznych u ludzi zdrowych w wieku podeszłym;
- 2) rozpoznawania łagodnych zaburzeń poznawczych oraz różnych typów otępienia;
- 3) rozpoznawania psychopatologii współistniejącej z zespołami otępiennymi (depresji, zaburzeń świadomości, lęku itd.);
- 4) udzielania pomocy psychologicznej choremu z otępieniem oraz jego bliskim.

Czas trwania stażu: 15 dni (120 godz.).

Miejsce stażu: oddział geriatricznej lub psychogeriatricznej.

Forma zaliczenia stażu: kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku będący warunkiem zaliczenia, którego dokonuje opiekun stażu/kierownik specjalizacji.

Moduł VI

Specyficzne problemy neuropsychologiczne chorych na oddziale neurochirurgii

Moduł realizowany jest w formie 1 kursu specjalizacyjnego trwającego 16 godzin i 1 stażu kierunkowego trwającego 240 godzin.

1.(BS3/VI) Kurs specjalizacyjny: „Specyficzne problemy neuropsychologiczne chorych na oddziale neurochirurgii”

Cel kursu:

zapoznanie ze specjalistyczną wiedzą dotyczącą specyficznych problemów chorych neuropsychologicznie na oddziale neurochirurgii.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie kursu osoba specjalizująca się zdobędzie wiedzę w zakresie:

- 1) specyfika zaburzeń funkcjonowania behawioralnego chorych na oddziale neurochirurgii; pacjentów z guzami mózgu, wodogłowiem, padaczką, urazami czaszkowo-mózgowymi, anomaliami naczyniowymi mózgu, uszkodzeniami rdzenia i nerwów obwodowych;
- 2) przygotowanie psychologiczne chorego do operacji i terapia interwencyjna w okresie pooperacyjnym;
- 3) prognozowanie przemijających i trwałych deficytów neuropsychologicznych w konsekwencji zabiegu neurochirurgicznego;
- 4) badanie lateralizacji półkulowej dla wybranych czynności poznawczych;
- 5) specyficzne działania neuropsychologa – np. udział w badaniach z wykorzystaniem elektrostymulacji korowej śród- i międzyoperacyjnej.

Zakres umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabeździe umiejętność:

- 1) diagnozowania neuropsychologicznego chorych z wybranymi chorobami OUN, z wyboru leczonymi chirurgicznie;
- 2) udzielania pomocy psychologicznej pacjentom i ich bliskim w sytuacji stresu przedoperacyjnego oraz prowadzenia terapii nastawionej na łagodzenie behawioralnych skutków zabiegu;

- 3) projektowania wstępnego programu długofalowej rehabilitacji neuropsychologicznej;
- 4) wykonywaniu szeregu specyficznych zadań wspomagających działalność neurochirurga.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godz.).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

1.(BS3/VI) Staż kierunkowy: „Specyficzne problemy neuropsychologiczne chorych na oddziale neurochirurgii”

Cel stażu:

w czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych i terapeutycznych wykonywanych w miejscu realizacji stażu jako członek zespołu.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabędzie umiejętność:

- 1) diagnozowania neuropsychologicznego chorych z wybranymi chorobami OUN, z wyboru leczonymi chirurgicznie;
- 2) udzielania pomocy psychologicznej pacjentom i ich bliskim w sytuacji stresu przedoperacyjnego oraz prowadzenia terapii nastawionej na łagodzenie behawioralnych skutków zabiegu;
- 3) projektowania wstępnego programu długofalowej rehabilitacji neuropsychologicznej;
- 4) wykonywaniu szeregu specyficznych zadań wspomagających działalność neurochirurga.

Czas trwania stażu: 30 dni (240 godz.).

Miejsce stażu: oddział/klinika neurochirurgii.

Forma zaliczenia stażu: kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku będący warunkiem zaliczenia, którego dokonuje opiekun stażu/kierownik specjalizacji.

Moduł VII

Praktyczne aspekty diagnostyki neuropsychologicznej

Moduł realizowany jest w formie 2 kursów specjalizacyjnych trwających 32 godziny.

1.(BS3/VII) Kurs specjalizacyjny: „Praktyczne aspekty diagnostyki neuropsychologicznej”

Cel kursu:

Zapoznanie ze specjalistyczną wiedzą w zakresie praktycznych aspektów diagnostyki neuropsychologicznej.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie kursu osoba specjalizująca się zdobędzie wiedzę w zakresie:

- 1) precyzowania problemu diagnostycznego;
- 2) projektowania procesu diagnostycznego w zależności od celu badania;
- 3) korzystania z różnych źródeł danych o chorym i ich interpretacja: wywiad, obserwacja, dane medyczne, próby kliniczne oraz testy standaryzowane;
- 4) stosowania wybranych i rekomendowanych narzędzi pomiaru we współczesnej diagnostyce neuropsychologicznej z uwzględnieniem aspektów psychometrycznych, norm w badaniu neuropsychologicznym;
- 5) najczęstszych błędów w rozumowaniu diagnostycznym;
- 6) czynników utrudniających rzetelny pomiar zdolności poznawczych (zaburzenia świadomości, uwagi, męczliwość patologiczna, zaburzenia biologicznego czynnika motywacyjnego, zaburzenia nastroju itd.);
- 7) przygotowania opisu badania neuropsychologicznego i interpretacji jego wyników oraz przekazania rezultatów badania choremu, rodzinie i członkom zespołu leczącego.

Zakres umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabeździe umiejętność:

- 1) planowania i organizacji procesu diagnostyki neuropsychologicznej;
- 2) formułowania końcowej opinii diagnostycznej stosownie do celu przeprowadzania badania i adresata opinii;
- 3) praktycznej znajomości podstawowych metod i narzędzi pomiaru zmiennych stosowanych w neuropsychologii klinicznej.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godz.).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

2.(BS3/VII) Kurs specjalizacyjny: „Superwizja kliniczna”

Cel kursu:

nabycie umiejętności korzystania z zastosowania superwizji w zakresie pracy psychologicznej z osobą chorą neuropsychologicznie.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie kursu osoba specjalizująca się zdobędzie wiedzę w zakresie przebiegu procesu diagnostycznego oraz terapeutycznego realizowanego pod kierunkiem superwizora klinicznego.

Zakres umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabeździe umiejętność:

- 1) omawiania prowadzonego przez siebie procesu diagnostycznego oraz terapeutycznego chorego;
- 2) analizowania stosowanych przez siebie oddziaływań terapeutycznych;
- 3) wprowadzania zmian w prowadzonym przez siebie postępowaniu diagnostyczno-terapeutycznym w procesie leczenia chorych.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godz.).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

Kadra dydaktyczna: superwizor psychologii klinicznej wpisany na listę Certyfikowanych Superwizorów Psychologii Klinicznej PTPK.

Moduł VIII

Pomoc i rehabilitacja neuropsychologiczna

Moduł realizowany jest w formie 1 kursu specjalizacyjnego trwającego 16 godzin i 1 stażu kierunkowego trwającego 120 godzin.

1.(BS3/VIII) Kurs specjalizacyjny: „Pomoc i rehabilitacja neuropsychologiczna”

Cel kursu:

Zapoznanie ze specjalistyczną wiedzą w zakresie specyfiki udzielania pomocy i rehabilitacji neuropsychologicznej.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie kursu osoba specjalizująca się zdobędzie wiedzę w zakresie:

- 1) plastyczność mózgu jako jedna z przesłanek teoretycznych rehabilitacji neuropsychologicznej;
- 2) zasady programowania terapii neuropsychologicznej w różnych etapach zdrowienia po uszkodzeniu mózgu (rehabilitacja restytucyjna i kompensacyjna);
- 3) metody postępowania terapeutycznego w typowych tzw. ogniskowych zespołach behawioralnych po uszkodzeniu mózgu;
- 4) monitorowanie efektywności i skuteczności programu rehabilitacji;
- 5) psychoterapia chorego z uszkodzeniem mózgu;
- 6) praca neuropsychologa z rodziną chorego;
- 7) rehabilitacja psychospołeczna.

Zakres umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabeździe umiejętność:

- 1) wykorzystywania w praktyce klinicznej wiedzy o plastyczności mózgu i etapach zdrowienia w różnych formach patologii;
- 2) praktycznego prowadzenia różnych form terapii i rehabilitacji neuropsychologicznej nastawionej na odbudowę lub kompensację zaburzeń poznawczych;
- 3) prowadzenia podstawowych form psychoterapii i psychoedukacji skierowanych do chorych i ich bliskich;
- 4) tworzenia i realizacji programów rehabilitacji psychospołecznej.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godz.).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

1.(BS3/VIII) Staż kierunkowy: „Pomoc i rehabilitacja neuropsychologiczna”

Cel stażu:

w czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych wykonywanych w miejscu realizacji stażu jako członek zespołu.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia neuropsycholog nabędzie umiejętność:

- 1) wykorzystywania w praktyce klinicznej wiedzy o plastyczności mózgu i etapach zdrowienia w różnych formach patologii;
- 2) praktycznego prowadzenia różnych form terapii i rehabilitacji neuropsychologicznej nastawionej na odbudowę lub kompensację zaburzeń poznawczych;
- 3) prowadzenia podstawowych form psychoterapii i psychoedukacji skierowanych do chorych i ich bliskich;
- 4) tworzenia i realizacji programów rehabilitacji psychospołecznej;
- 5) pomocy doraźnej oraz długofalowej rehabilitacji neuropsychologicznej.

Czas trwania stażu: 15 dni (120 godz.).

Miejsce stażu: oddział lub klinika rehabilitacji neurologicznej.

Forma zaliczenia stażu: kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku będący warunkiem zaliczenia, którego dokonuje opiekun stażu/kierownik specjalizacji.

Kurs jednolity

Kurs specjalizacyjny: „Prawo medyczne”

Cel kursu:

oczekuje się, że osoba specjalizująca się po ukończeniu kursu wykaże się znajomością podstawowych przepisów prawa w zakresie wykonywania zawodu w dziedzinach mających zastosowanie w ochronie zdrowia oraz odpowiedzialności.

Zakres wymaganej wiedzy:

- 1) zasady sprawowania opieki zdrowotnej w świetle Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;

- 2) zasady wykonywania działalności leczniczej:
 - a) świadczenia zdrowotne,
 - b) podmioty lecznicze – rejestracja, zasady działania, szpitale kliniczne, nadzór,
 - c) nadzór specjalistyczny i kontrole;
- 3) zasady wykonywania zawodu psychologa klinicznego:
 - a) definicja zawodu psychologa klinicznego,
 - b) prawo wykonywania zawodu,
 - c) uprawnienia i obowiązki zawodowe,
 - d) kwalifikacje zawodowe,
 - e) eksperyment medyczny,
 - f) zasady prowadzenia badań klinicznych,
 - g) dokumentacja medyczna,
 - h) prawa pacjenta a powinności psychologa klinicznego;
- 4) zasady powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego:
 - a) prawa i obowiązki osoby ubezpieczonej i lekarza ubezpieczenia zdrowotnego,
 - b) organizacja udzielania i zakres świadczeń z tytułu ubezpieczenia zdrowotnego,
 - c) dokumentacja związana z udzielaniem świadczeń z tytułu ubezpieczenia;
- 5) zasady działania Polskiego Towarzystwa Psychologicznego i Polskiego Towarzystwa Psychologii Klinicznej:
 - a) zadania wyżej wymienionych Towarzystw,
 - b) prawa i obowiązki członków wyżej wymienionych Towarzystw,
 - c) odpowiedzialność zawodowa psychologa klinicznego – postępowanie wyjaśniające przed rzecznikiem odpowiedzialności zawodowej, postępowanie przed sądem;
- 6) odpowiedzialność prawna psychologa klinicznego – karna, cywilna:
 - a) odpowiedzialność karna (nieudzielenie pomocy, działanie bez zgody, naruszenie tajemnicy),
 - b) odpowiedzialność cywilna (ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej).

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godz.).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

V. FORMY I METODY SAMOKSZTAŁCENIA

Osoba specjalizująca się powinna systematycznie kształcić się uczestnicząc w krajowych i międzynarodowych konferencjach, seminariach, posiedzeniach szkoleniowych z zakresu psychologii klinicznej, w tym organizowanymi pod auspicjami Polskiego Towarzystwa Psychologicznego oraz Polskiego Towarzystwa Psychologii Klinicznej, gromadzić piśmiennictwo i pogłębiać wiedzę przez analizę aktualnej literatury fachowej, a także poprzez korzystanie z innych form zdobywania wiedzy zalecanych przez kierownika specjalizacji.

A. Przygotowanie pracy pogłądowej lub oryginalnej

Osoba specjalizująca się zobowiązana jest do przygotowania pod kierunkiem kierownika specjalizacji pracy pogłądowej lub pracy oryginalnej, których temat odpowiada programowi szkolenia specjalizacyjnego.

B. Studiowanie piśmiennictwa

Osoba specjalizująca się zobowiązana jest pogłębiać wiedzę przez stałe śledzenie i studiowanie literatury fachowej polskiej i/lub obcojęzycznej dotyczącej psychologii klinicznej. Piśmiennictwo będzie okresowo aktualizowane.

VI. METODY OCENY WIEDZY TEORETYCZNEJ I UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNYCH

A. Kolokwia i sprawdziany umiejętności praktycznych

Osoba specjalizująca się zdaje kolokwia i sprawdziany:

- 1) na zakończenie kursu specjalizacyjnego sprawdzian z zakresu wiedzy określonej programem kursu – u kierownika kursu;

- 2) na zakończenie stażu kierunkowego kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego – u opiekuna stażu/kierownika specjalizacji;
- 3) na zakończenie modułu kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem danego modułu – u kierownika specjalizacji.

B. Ocena pracy pogłądowej lub pracy oryginalnej

Oceny i zaliczenia przygotowanej przez osobę specjalizującą się pracy pogłądowej lub publikacji dokonuje kierownik specjalizacji.

C. Ocena znajomości piśmiennictwa

Osoba specjalizująca się przedstawia jeden raz w roku sprawozdanie z przeglądu piśmiennictwa fachowego. Oceny dokonuje kierownik specjalizacji.

4. SPECJALISTYCZNY BLOK SZCZEGÓŁOWY

PSYCHOLOGIA KLINICZNA DZIECI I MŁODZIEŻY

I. ZAŁOŻENIA ORGANIZACYJNO-PROGRAMOWE

A. Cele szkolenia specjalizacyjnego w bloku szczegółowym

Celem kształcenia jest przygotowanie psychologa do samodzielnej pracy diagnostyczno-terapeutycznej z dziećmi i młodzieżą. Psycholog kliniczny powinien umieć przeprowadzić badania diagnostyczne i sformułować opinie potrzebne dla celów orzecznich, terapeutycznych czy rehabilitacyjnych. Celem kształcenia jest także nabycie umiejętności posługiwania się metodami pomocy psychologicznej i terapii, oraz projektowania, prowadzenia i ewaluacji programów promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki zaburzeń wieku rozwojowego.

B. Uzyskane kompetencje zawodowe po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego w zakresie PSYCHOLOGII KLINICZNEJ DZIECI I MŁODZIEŻY:

- 1) przeprowadzenie diagnozy psychologicznej z wykorzystaniem metod psychologicznych oraz uwzględnianie czynników psychologicznych w etiologii chorób i zaburzeń okresu dzieciństwa i dorastania;
- 2) samodzielne planowanie strategii postępowania psychologicznego ukierunkowanego na redukcję czynników ryzyka zaburzeń dziecięcych; praca diagnostyczno-terapeutyczna z dziećmi i młodzieżą, z uwzględnieniem kontekstu rodzinnego i środowiskowego;
- 3) współpraca z innymi specjalistami pracującymi z dziećmi i młodzieżą; edukacja w zakresie psychologicznych oddziaływań personelu zatrudnionego w różnych podmiotach;
- 4) poradnictwo psychologiczne, różnorodna pomoc psychologiczna, wspomaganie w kryzysie i konsultacji w zakresie zdrowia psychicznego i radzenia sobie chorobie somatycznej; wskazywanie i planowanie postępowania terapeutycznego, doradczego i/lub rehabilitacyjnego w zakresie

wyznaczonym psychologiczną diagnozą niepełnoletnich; stosowanie i ocena skuteczności psychologicznych metod leczenia oraz rehabilitacji dzieci i młodzieży oraz ich rodzin;

- 5) opracowywanie specjalistycznych opinii i psychologicznych orzeczeń, projektowanie, prowadzenie i ewaluacja programów promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki zaburzeń okresu dzieciństwa i dorastania;
- 6) praca badawcza w dziedzinie psychologii klinicznej dzieci i młodzieży.

C. Sposób organizacji szkolenia specjalizacyjnego w bloku szczegółowym

Blok specjalistyczny w zakresie psychologii klinicznej dzieci i młodzieży realizowany jest w formie 7 modułów obejmujących 7 kursów specjalizacyjnych i 5 staży kierunkowych.

II. CZAS TRWANIA SZKOLENIA SPECJALIZACYJNEGO W BLOKU SZCZEGÓŁOWYM

Szkolenie specjalizacyjne w zakresie specjalistycznego bloku szczegółowego psychologia kliniczna dzieci i młodzieży trwa 2 lata i obejmuje:

- 1) 7 modułów trwających łącznie 880 godzin, w tym:
 - a) 7 kursów specjalizacyjnych w wymiarze 160 godzin,
 - b) 5 staży kierunkowych w wymiarze 720 godzin;
- 2) kurs specjalizacyjny jednolity w wymiarze 16 godzin;
- 3) staż podstawowy trwający 2000 godzin wykonywania czynności zawodowych zgodnych z programem specjalizacji, realizowany w miejscu pracy.

Plan kształcenia bloku szczegółowego Psychologia kliniczna dzieci i młodzieży Moduły, kursy specjalizacyjne, staże kierunkowe	Liczba dni	Liczba godzin
Moduł I		
Podstawy wiedzy medycznej dla psychologów		
Kurs specjalizacyjny:		
1. Podstawy wiedzy medycznej dla psychologów	4	32
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach modułu	4	32
Moduł II		
Superwizja kliniczna		
Kurs specjalizacyjny:		
1. Superwizja kliniczna	2	16
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach modułu	2	16
MODUŁ III		
Specjalistyczna diagnoza psychologiczna dzieci i młodzieży w kontekście rozwojowym		
Kursy specjalizacyjne:		
1. Specjalistyczna diagnoza psychologiczna dzieci i młodzieży w kontekście rozwojowym	2	16
2. Superwizja kliniczna	2	16
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach modułu	4	32
MODUŁ IV		
Proces specjalistycznej diagnozy psychologicznej zaburzeń dzieci i młodzieży		
Kurs specjalizacyjny:		
1. Proces specjalistycznej diagnozy psychologicznej zaburzeń dzieci i młodzieży	3	24
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach modułu	3	24

Plan kształcenia bloku szczegółowego Psychologia kliniczna dzieci i młodzieży Moduły, kursy specjalizacyjne, staże kierunkowe	Liczba dni	Liczba godzin
MODUŁ V		
Grupy szczególnego ryzyka zaburzeń w okresie dzieciństwa i dorastania		
Kurs specjalizacyjny:		
1. Grupy szczególnego ryzyka zaburzeń w okresie dzieciństwa i dorastania	3	24
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach modułu	3	24
MODUŁ VI		
Podstawowe formy pomocy psychologicznej dla dzieci, młodzieży i ich rodzin		
Kurs specjalizacyjny:		
1. Podstawowe formy pomocy psychologicznej dla dzieci, młodzieży i ich rodzin	4	32
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach modułu	4	32
MODUŁ VII		
Staż kierunkowe		
Staż kierunkowy:		
1. Specjalistyczna diagnoza psychologiczna dzieci i młodzieży w kontekście rozwojowym	30	240
2. Proces specjalistycznej diagnozy psychologicznej zaburzeń dzieci i młodzieży	15	120
3. Grupy szczególnego ryzyka zaburzeń w okresie dzieciństwa i dorastania – część I	15	120
4. Grupy szczególnego ryzyka zaburzeń w okresie dzieciństwa i dorastania – część II	15	120
5. Podstawowe formy pomocy psychologicznej dla dzieci, młodzieży i ich rodzin	15	120
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach modułu	90	720

Plan kształcenia bloku szczegółowego Psychologia kliniczna dzieci i młodzieży Moduły, kursy specjalizacyjne, staże kierunkowe	Liczba dni	Liczba godzin
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach wszystkich modułów	110	880
Kurs specjalizacyjny jednolity:		
Prawo medyczne	2	16
Podstawowy staż specjalizacyjny	250	2000
Samokształcenie	82	656
Łącznie czas trwania kształcenia specjalizacyjnego	444	3552
Urlopy wypoczynkowe	52	416
Dni ustawowo wolne od pracy	26	208
Łącznie czas trwania szkolenia specjalizacyjnego	522	4176

III. SZCZEGÓŁOWY ZAKRES WYMAGANEJ WIEDZY TEORETYCZNEJ I WYKAZ UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNYCH

A. Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej będącej przedmiotem szkolenia w zakresie bloku szczegółowego

Oczekuje się, że w wyniku szkolenia osoba specjalizująca się nabeździe poniższą wiedzę:

- 1) zapoznanie się z czynnikami ryzyka zaburzeń rozwoju w okresie dzieciństwa i dorastania;
- 2) analiza form zaburzeń i ich zróżnicowania ze względu na wiek i/lub płeć, dynamikę zmian i patomechanizmy;
- 3) zapoznanie się z zasadami i metodami diagnozy psychologicznej;
- 4) zapoznanie się z podstawowymi formami pomocy psychologicznej dla dzieci i młodzieży;
- 5) zapoznanie się z metodami promocji zdrowia i profilaktyki.

B. Wykaz wymaganych umiejętności praktycznych będących przedmiotem szkolenia w zakresie bloku: psychologia kliniczna dzieci i młodzieży

Oczekuje się, że w wyniku szkolenia osoba specjalizująca się nabeździe umiejętność:

- 1) zaplanowania, przeprowadzenia i interpretacji wyników psychologicznego postępowania diagnostycznego;
- 2) współpracy z innymi uczestnikami procesu diagnostycznego;
- 3) stosowania metod pomocy psychologicznej (poradnictwo psychologiczne, interwencja kryzysowa, wsparcie emocjonalne, psychoedukacja);
- 4) zaplanowania, przeprowadzenia i interpretacji postępowania orzeczniczego zróżnicowanego ze względu na rodzaj i cele orzeczenia;
- 5) organizowania programów promocji zdrowia i programów profilaktycznych.

IV. MODUŁY SZKOLENIA SPECJALIZACYJNEGO ORAZ FORMY I METODY KSZTAŁCENIA STOSOWANE W RAMACH MODUŁÓW W BLOKU SZCZEGÓŁOWYM PSYCHOLOGIA KLINICZNA DZIECI I MŁODZIEŻY

Moduł I

Podstawy wiedzy medycznej dla psychologów

Moduł realizowany jest w formie 1 kursu specjalizacyjnego trwającego 32 godziny.

1.(BS4/I) Kurs specjalizacyjny: „Podstawy wiedzy medycznej dla psychologów”

Cel kursu:

zapoznanie z podstawami wiedzy medycznej (w tym psychofarmakologii) mającymi zastosowanie w psychologii klinicznej.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie kursu osoba specjalizująca się zdobędzie wiedzę w zakresie:

- 1) omówienie podstaw fizjologii i patofizjologii istotnych dla rozumienia zależności biologicznych i psychologicznych człowieka;

- 2) omówienie wybranych zagadnień z diagnostyki i leczenia chorób kardiologicznych, onkologicznych, metabolicznych, endokrynologicznych, immunologicznych i innych najczęściej rozpoznawanych w populacji;
- 3) podanie podstawowej wiedzy medycznej na temat etiopatogenezy, symptomatologii i leczenia chorób wieku dziecięcego;
- 4) omówienie zagadnień dotyczących diagnozy dolegliwości bólowych i ich leczenia;
- 5) wybrane zagadnienia psychofarmakologii , farmakoterapii związane z funkcjonowaniem psychicznym;
- 6) omówienie wybranych badań laboratoryjnych, obrazowych i elektrofizjologicznych i zabiegów w medycynie oraz ich znaczenie diagnostyczne i terapeutyczne;
- 7) podstawy wiedzy medycznej o najczęstszych chorobach somatycznych i stanach nagłych;
- 8) podstawy wiedzy medycznej na temat etiopatogenezy, symptomatologii i leczenia chorób wieku dziecięcego z uwzględnieniem wieku dziecka, przebiegu (ostrego i przewlekłego) oraz obrazu choroby;
- 9) podstawy farmakodynamiki i farmakokinetyki leków, ze szczególnym uwzględnieniem leków psychotropowych; wpływu leków psychotropowych na stan somatyczny – podstawy (np. objawy uboczne, ryzyko zatrucia i związane z przedawkowaniem);
- 10) podstawy wiedzy medycznej na temat zaburzeń psychicznych lub psychopatologicznej manifestacji (ostra i przewlekła) zaburzeń i chorób z uwzględnieniem schorzeń neurologicznych, hormonalnych, metabolicznych, onkologicznych, kardiologicznych, autoimmunologicznych, psychologii bólu: bóle psychogenne i bóle o przyczynach organicznych;
- 11) podstawowych badań laboratoryjnych, obrazowych i elektrofizjologicznych w medycynie, ich znaczenie diagnostyczne (także z uwzględnieniem psychiatrii i neurologii).

Zakres umiejętności praktycznych:

oczekuje się, że w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabeędzie podstawowe umiejętności w zakresie:

- 1) zastosowania terminologii medycznej w diagnozowaniu, omawianiu stanu pacjenta w zespole leczącym;
- 2) wskazywaniu na konieczność rozważania włączenia i ewentualnej zmiany leczenia psychofarmakologicznego.

Czas trwania kursu: 4 dni (32 godz.).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

Moduł II

Superwizja kliniczna

Moduł realizowany jest w formie 1 kursu specjalizacyjnego trwającego 16 godzin.

1.(BS4/II) Kurs specjalizacyjny: „Superwizja kliniczna”

Cel kursu:

zapoznanie ze specyfiką przebiegu i znaczeniem superwizji procesu diagnostycznego i pomocy psychologicznej, u osób dorosłych z różnorodnymi zaburzeniami: psychicznymi, somatycznymi i neuropsychologicznymi oraz zapoznanie się ze specyfiką superwizji indywidualnych procesów diagnostycznych u dzieci i młodzieży.

Zakres wiedzy teoretycznej:

oczekuje się, że po ukończeniu kursu osoba specjalizująca się wykaże się wiedzą na temat przebiegu procesu diagnostycznego oraz terapeutycznego realizowanego pod kierunkiem superwizora klinicznego.

Zakres umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabeędzie umiejętność:

- 1) omawiania prowadzonego przez siebie procesu diagnostycznego oraz terapeutycznego chorego;
- 2) analizowania stosowanych przez siebie oddziaływań terapeutycznych;
- 3) wprowadzania zmian w prowadzonym przez siebie postępowaniu diagnostyczno-terapeutycznym w procesie leczenia chorych.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godz.) – warsztaty.

Forma realizacji kursu: stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

Kadra dydaktyczna: superwizor psychologii klinicznej wpisany na listę Certyfikowanych Superwizorów Psychologii Klinicznej PTPK.

Moduł III

Specjalistyczna diagnoza psychologiczna dzieci i młodzieży w kontekście rozwojowym

Moduł realizowany jest w formie 2 kursów specjalizacyjnych trwających 32 godziny.

1.(BS4/III) Kurs specjalizacyjny: „Specjalistyczna diagnoza psychologiczna dzieci i młodzieży w kontekście rozwojowym”

Cel kursu:

zdobycie wiedzy oraz nabycie umiejętności w zakresie specjalistycznej diagnozy psychologicznej dzieci i młodzieży w kontekście rozwojowym.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie kursu osoba specjalizująca się zdobędzie wiedzę w zakresie metod i narzędzi klinicznej pogłębionej diagnozy psychologicznej:

- 1) poziomu funkcjonowania intelektualnego;
- 2) funkcji poznawczych;
- 3) funkcjonowania emocjonalnego, mowy i komunikacji;
- 4) funkcjonowania społecznego i behawioralnego;
- 5) funkcjonowania systemu rodzinnego i środowiskowego.

Zakres umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabędzie umiejętność:

- 1) przeprowadzenia badania z zastosowaniem odpowiednich narzędzi diagnozy psychologicznej;
- 2) interpretacji uzyskanych wyników badaniach diagnostycznego;

- 3) doboru adekwatnych narzędzi diagnozy psychologicznej poszczególnych sfer funkcjonowania dzieci i młodzieży.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godz.).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

2.(BS4/III) Kurs specjalizacyjny: „Superwizja kliniczna”

Cel kursu:

nabycie umiejętności korzystania z zastosowania superwizji w pracy diagnostyczno-terapeutycznej psychologicznej z dzieckiem i młodzieżą oraz rodziną.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie kursu osoba specjalizująca się zdobędzie wiedzę w zakresie przebiegu procesu diagnostycznego oraz terapeutycznego realizowanego pod kierunkiem superwizora klinicznego.

Zakres umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabędzie umiejętność:

- 1) omawiania prowadzonego przez siebie procesu diagnostycznego oraz terapeutycznego chorego;
- 2) analizowania stosowanych przez siebie oddziaływań terapeutycznych;
- 3) wprowadzania zmian w prowadzonym przez siebie postępowaniu diagnostyczno-terapeutycznym w procesie leczenia chorych.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godz.).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

Kadra dydaktyczna: superwizor psychologii klinicznej wpisany na listę Certyfikowanych Superwizorów Psychologii Klinicznej PTPK.

Moduł IV

Proces specjalistycznej diagnozy psychologicznej zaburzeń dzieci i młodzieży

Moduł realizowany jest w formie 1 kursu specjalizacyjnego trwającego 24 godziny.

1.(BS4/IV) Kurs specjalizacyjny: „Proces specjalistycznej diagnozy psychologicznej zaburzeń dzieci i młodzieży”

Cel kursu:

zdobycie wiedzy i nabycie umiejętności w zakresie rozumienia procesu specjalistycznej diagnozy psychologicznej dotyczącej zaburzeń u dzieci i młodzieży.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie kursu osoba specjalizująca się zdobędzie wiedzę w zakresie formułowania hipotez diagnostycznych i doboru metod ich weryfikacji w wykorzystaniem narzędzi diagnostyki psychologicznej na temat:

- 1) zaburzeń neurorozwojowych:
 - a) niepełnosprawność intelektualna,
 - b) zaburzenia komunikacji,
 - c) zaburzenia ze spectrum autyzmu,
 - d) zaburzenia z deficytem uwagi i nadaktywnością,
 - e) specyficzne zaburzenia uczenia się,
- 2) zaburzenia ruchowe;
- 3) zaburzeń niszczyielskich;
- 4) zaburzeń emocji charakterystycznych dla dzieci i młodzieży:
 - a) zaburzenia lękowe,
 - b) zaburzenia obsesyjno-kompulsyjne,
 - c) zaburzenia nastroju, zachowania samobójcze i samouszkodzenia,
 - d) zaburzeń jedzenia, odżywiania się i wydalania,
 - e) zaburzeń przywiązania.

Zakres umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabeździe umiejętność:

- 1) formułowania rozpoznania diagnostycznego w oparciu o przeprowadzone badanie psychologiczne;

2) formułowania opinii i zaleceń dostosowanych do potrzeb odbiorcy;

3) poznania zasad i obszarów współpracy z innymi specjalistami.

Czas trwania kursu: 3 dni (24 godz.).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

Moduł V

Grupy szczególnego ryzyka zaburzeń w okresie dzieciństwa i dorostania

Moduł realizowany jest w formie 1 kursu specjalizacyjnego trwającego 24 godziny.

1.(BS4/V) Kurs specjalizacyjny: „Grupy szczególnego ryzyka zaburzeń w okresie dzieciństwa i dorostania”

Cel kursu:

zdobycie specjalistycznej wiedzy w zakresie specyfiki pracy diagnostycznej i terapeutycznej z dziećmi i młodzieżą z grup szczególnego ryzyka.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie kursu osoba specjalizująca się zdobędzie wiedzę w zakresie specyfiki pracy diagnostycznej i terapeutycznej z dziećmi i młodzieżą z grup szczególnego ryzyka:

- 1) dzieci urodzone z niską wagą urodzeniową i przedwcześnie (o niskiej dojrzałości);
- 2) dzieci z aberracjami chromosomalnymi;
- 3) dzieci z uszkodzeniami w centralnym układzie nerwowym;
- 4) dzieci z niepełnosprawnością fizyczną;
- 5) dzieci przewlekle chore somatycznie (choroby układu krążenia, oddechowego, pokarmowego);
- 6) dzieci narażone na choroby zakaźne, alergiczne, choroby skóry;
- 7) dzieci z chorobą nowotworową;
- 8) dzieci i młodzież w procesie transplantacji;
- 9) dzieci w rodzinach z chorobą psychiczną;

- 10) dzieci – ofiary i/lub świadkowie wypadków, katastrof i klęsk żywiołowych;
- 11) dzieci ze środowisk kulturowo zaniedbanych i niewydolnych wychowawczo;
- 12) dzieci krzywdzone i wykorzystywane.

Zakres umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabędzie umiejętność:

- 1) rozpoznawania i diagnozowania czynników ryzyka oraz czynników ochronnych u dzieci z wyżej wskazanymi zaburzeniami, wynikającymi z poważnych biologicznych, psychologicznych i społecznych uwarunkowań;
- 2) formułowania programów profilaktycznych, rehabilitacyjnych i terapeutycznych dla dzieci urodzonych z niską wagą urodzeniową, aberracjami chromosomalnymi, uszkodzeniami w CUN, niepełnosprawnością fizyczną, chorobą nowotworową, przewlekle chorujących somatycznie, oczekujących na transplantację, z rodzin doświadczających choroby psychicznej, będących ofiarami wypadków, katastrof i klęsk żywiołowych, ze środowisk zagrożonych i niewydolnych wychowawczo, krzywdzonych i wykorzystywanych.

Czas trwania kursu: 3 dni (24 godz.).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

Moduł VI

Podstawowe formy pomocy psychologicznej dla dzieci, młodzieży i ich rodzin

Modułu realizowany jest w formie 1 kursu specjalizacyjnego trwającego 32 godziny.

1.(BS4/VI) Kurs specjalizacyjny: „Podstawowe formy pomocy psychologicznej dla dzieci, młodzieży i ich rodzin”

Cel kursu:

zdobycie specjalistycznej wiedzy w zakresie oddziaływań profilaktycznych, rehabilitacyjnych, terapeutycznych, edukacyjnych i interwencyjnych dla dzieci, młodzieży i ich rodzin.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie kursu osoba specjalizująca się zdobędzie wiedzę w zakresie:

- 1) oddziaływania profilaktyczne w odniesieniu do dzieci lub/i młodzieży i ich rodzin;
- 2) oddziaływania rehabilitacyjne w odniesieniu do dzieci lub/i młodzieży i ich rodzin;
- 3) oddziaływania terapeutyczne w odniesieniu do dzieci lub/i młodzieży i ich rodzin;
- 4) oddziaływania edukacyjne w odniesieniu do dzieci lub/i młodzieży i ich rodzin;
- 5) oddziaływania interwencyjne w odniesieniu do dzieci lub/i młodzieży i ich rodzin w sytuacjach kryzysowych.

Zakres wymaganej umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabeździe umiejętność:

- 1) formułowania zaleceń rehabilitacyjnych lub/i terapeutycznych dostosowanych do rodzaju zaburzeń, właściwości dziecka i jego środowiska;
- 2) prowadzenia konsultacji dla osób z rodzinnego i szkolnego otoczenia dziecka;
- 3) promowania wiedzy o rozwoju dziecka i jego zagrożeniach.

Czas trwania kursu: 4 dni (32 godz.).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie, w centrum pomocy rodzinie lub ośrodku adopcyjno-opiekuńczym lub ośrodku zajmującym się psychoterapią dzieci, młodzieży i ich rodzin.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

Moduł VII

Staże kierunkowe

Moduł jest realizowany w formie 5 staży kierunkowych trwających 720 godzin.

1.(BS4/VII) Staż kierunkowy: „Specjalistyczna diagnoza psychologiczna dzieci i młodzieży w kontekście rozwojowym”

Cel stażu:

w czasie stażu osoba specjalizująca się uczestniczy w czynnościach diagnostycznych wykonywanych w miejscu realizacji stażu jako członek zespołu.

Zakres wiedzy teoretycznej:

zapoznanie ze specjalistycznym procesem diagnozy psychologicznej dzieci i młodzieży, uwzględniającym linię rozwojową.

Zakres umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabeździe specjalistyczne umiejętności w zakresie:

- 1) samodzielnego opracowywania procedury prowadzenia i sporządzania specjalistycznej diagnozy psychologicznej dzieci i młodzieży w kontekście rozwojowym;
- 2) samodzielnego formułowania i sprawdzania hipotez diagnostycznych w kontekście rozwojowym;
- 3) doboru adekwatnych narzędzi diagnozy psychologicznej poszczególnych sfer funkcjonowania dzieci i młodzieży;
- 4) pomiaru w procesie diagnozowania psychologicznego czynników ryzyka i ochronnych zaburzeń w okresie dzieciństwa i dorostania;
- 5) wskazania i planowania dalszego postępowania terapeutycznego ukierunkowanego na wsparcie rozwoju w okresie dzieciństwa i dorostania.

Czas trwania stażu: 30 dni (240 godz.).

Miejsce stażu: poradnia psychologiczno-pedagogiczna lub specjalistyczna poradnia psychologiczna (udzielająca świadczeń diagnostycznych dla dzieci i młodzieży), lub środowiskowa poradnia pomocy psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży – I poziom referencyjny, lub Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży.

Forma zaliczenia stażu: kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku będący warunkiem zaliczenia, którego dokonuje opiekun stażu/kierownik specjalizacji.

2.(BS4/VII) Staż kierunkowy: „Proces specjalistycznej diagnozy psychologicznej zaburzeń dzieci i młodzieży”

Cel stażu:

w czasie stażu psycholog uczestniczy w czynnościach diagnostycznych wykonywanych w miejscu realizacji stażu jako członek zespołu.

Zakres wiedzy teoretycznej:

zapoznanie ze specjalistycznym procesem diagnozy zaburzeń neurorozwojowych, emocji, zachowania, społecznych i innych zaburzeń psychicznych u dzieci i młodzieży.

Zakres umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabeździe specjalistyczne umiejętności w zakresie:

- 1) samodzielnego opracowywania procedury prowadzenia i sporządzania specjalistycznej diagnozy zaburzeń neurorozwojowych, emocji, zachowania, społecznych i innych zaburzeń psychicznych u dzieci i młodzieży;
- 2) samodzielnego formułowania i sprawdzania hipotez diagnostycznych w kontekście zaburzeń neurorozwojowych, emocji, zachowania, społecznych i innych zaburzeń psychicznych u dzieci i młodzieży;
- 3) doboru adekwatnych narzędzi diagnozy psychologicznej zaburzeń neurorozwojowych, emocji, zachowania, społecznych i innych zaburzeń psychicznych u dzieci i młodzieży;
- 4) pomiaru w procesie diagnozowania psychologicznego objawów psychopatologicznych w okresie dzieciństwa i dorastania;
- 5) wskazania i planowania dalszego postępowania terapeutycznego ukierunkowanego na objawy zaburzeń neurorozwojowych, emocji, zachowania, społecznych i innych zaburzeń psychicznych u dzieci i młodzieży.

Czas trwania stażu: 15 dni (120 godz.).

Miejsce stażu: oddział/klinika psychiatrii dla dzieci i młodzieży lub oddział/klinika psychiatrii wieku rozwojowego lub oddział psychiatryczny terapeutyczno-rehabilitacyjny dla dzieci i młodzieży lub ośrodek wysokospecjalistycznej opieki psychiatrycznej dla dzieci i młodzieży lub centrum zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży.

Forma zaliczenia stażu: kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku będący warunkiem zaliczenia, którego dokonuje opiekun stażu/kierownik specjalizacji.

3.(BS4/VII) Staż kierunkowy: „Grupy szczególnego ryzyka zaburzeń w okresie dzieciństwa i dorastania – część I”

Cel stażu:

w czasie stażu psycholog uczestniczy w czynnościach diagnostycznych i terapeutycznych wykonywanych w miejscu realizacji stażu jako członek zespołu.

Zakres wiedzy teoretycznej:

zapoznanie ze specjalistycznym procesem diagnozy zaburzeń neurorozwojowych, emocji, zachowania, społecznych i innych zaburzeń psychicznych u dzieci i młodzieży – zaburzenia somatyczne u dzieci i młodzieży.

Zakres umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabeździe specjalistyczne umiejętności w zakresie:

- 1) samodzielnego opracowywania procedury prowadzenia i sporządzania specjalistycznej diagnozy dzieci i młodzieży z grup szczególnego ryzyka, wynikających z poważnych biologicznych, psychologicznych i społecznych uwarunkowań;
- 2) samodzielnego formułowania i sprawdzania hipotez diagnostycznych w kontekście dzieci i młodzieży z grup szczególnego ryzyka, wynikających z poważnych biologicznych, psychologicznych i społecznych uwarunkowań;
- 3) doboru adekwatnych narzędzi diagnozy dzieci i młodzieży z grup szczególnego ryzyka, wynikających z poważnych biologicznych, psychologicznych i społecznych uwarunkowań.

Czas trwania stażu: 15 dni (120 godz.).

Miejsce stażu: oddział pediatryczny lub somatyczny dla dzieci i młodzieży lub dzieci/młodzieży.

Forma zaliczenia stażu: kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego. Na

zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku będący warunkiem zaliczenia, którego dokonuje opiekun stażu/kierownik specjalizacji.

4.(BS4/VII) Staż kierunkowy: „Grupy szczególnego ryzyka zaburzeń w okresie dzieciństwa i dorastania – część II”

Cel stażu:

w czasie stażu psycholog uczestniczy w czynnościach diagnostycznych i terapeutycznych wykonywanych w miejscu realizacji stażu jako członek.

Zakres wiedzy teoretycznej:

zapoznanie ze specjalistycznym procesem diagnozy zaburzeń neurorozwojowych, emocji, zachowania, społecznych i innych zaburzeń psychicznych u dzieci i młodzieży, w tym zaburzeń wymagających wczesnej interwencji i wczesnego wspomaganie rozwoju.

Zakres umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabeździe specjalistyczne umiejętności w zakresie:

- 1) formułowania programów profilaktycznych dla dzieci urodzonych z niską wagą urodzeniową, aberracjami chromosomalnymi, uszkodzeniami w CUN, niepełnosprawnością fizyczną, chorobą nowotworową, przewlekle chorujących somatycznie, oczekujących na transplantację, z rodzin doświadczających choroby psychicznej, będących ofiarami wypadków, katastrof i klęsk żywiołowych, ze środowisk zagrożonych i niewydolnych wychowawczo, krzywdzonych i wykorzystywanych;
- 2) formułowania programów rehabilitacyjnych dla dzieci urodzonych z niską wagą urodzeniową, aberracjami chromosomalnymi, uszkodzeniami w CUN, niepełnosprawnością fizyczną, chorobą nowotworową, przewlekle chorujących somatycznie, oczekujących na transplantację, z rodzin doświadczających choroby psychicznej, będących ofiarami wypadków, katastrof i klęsk żywiołowych, ze środowisk zagrożonych i niewydolnych wychowawczo, krzywdzonych i wykorzystywanych.

Czas trwania stażu: 15 dni (120 godz.).

Miejsce stażu: ośrodek wczesnej interwencji lub ośrodek adaptacyjno-rehabilitacyjny lub ośrodek wczesnego wspomaganie rozwoju.

Forma zaliczenia stażu: kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku będący warunkiem zaliczenia, którego dokonuje opiekun stażu/kierownik specjalizacji.

5.(BS4/VII) Staż kierunkowy: „Podstawowe formy pomocy psychologicznej dla dzieci, młodzieży i ich rodzin”

Cel stażu:

w czasie stażu psycholog uczestniczy w czynnościach profilaktycznych, prewencyjnych, interwencyjnych i terapeutycznych wykonywanych w miejscu realizacji stażu jako członek zespołu.

Zakres wiedzy teoretycznej:

zapoznanie ze specjalistycznym procesem oddziaływań prewencyjnych, rehabilitacyjnych, terapeutycznych dostosowanych do rodzaju zaburzeń, właściwości dziecka i jego środowiska.

Zakres umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba specjalizująca się nabędzie specjalistyczne umiejętności w zakresie:

- 1) formułowania zaleceń profilaktycznych lub/i prewencyjnych dostosowanych do rodzaju zaburzeń, właściwości dziecka i jego środowiska;
- 2) formułowania zaleceń rehabilitacyjnych lub/i terapeutycznych dostosowanych do rodzaju zaburzeń, właściwości dziecka i jego środowiska;
- 3) prowadzenia konsultacji dla osób z rodzinnego otoczenia dziecka;
- 4) prowadzenia konsultacji dla osób ze szkolnego otoczenia dziecka;
- 5) promowania wiedzy o rozwoju dziecka i zagrożeniach związanych z rozwojem.

Czas trwania stażu: 15 dni (120 godz.).

Miejsce stażu: ośrodek udzielający pomocy psychologicznej lub/i psychoterapii dla dzieci i młodzieży.

Forma zaliczenia stażu: kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku będący warunkiem zaliczenia, którego dokonuje opiekun stażu/kierownik specjalizacji.

Kurs jednolity

Kurs specjalizacyjny: „Prawo medyczne”

Cel kursu:

oczekuje się, że osoba specjalizująca się po ukończeniu kursu wykaże się znajomością podstawowych przepisów prawa w zakresie wykonywania zawodu w dziedzinach mających zastosowanie w ochronie zdrowia oraz odpowiedzialności.

Zakres wymaganej wiedzy:

- 1) zasady sprawowania opieki zdrowotnej w świetle Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) zasady wykonywania działalności leczniczej:
 - a) świadczenia zdrowotne,
 - b) podmioty lecznicze – rejestracja, zasady działania, szpitale kliniczne, nadzór,
 - c) nadzór specjalistyczny i kontrole;
- 3) zasady wykonywania zawodu psychologa klinicznego:
 - a) definicja zawodu psychologa klinicznego,
 - b) prawo wykonywania zawodu,
 - c) uprawnienia i obowiązki zawodowe,
 - d) kwalifikacje zawodowe,
 - e) eksperyment medyczny,
 - f) zasady prowadzenia badań klinicznych,
 - g) dokumentacja medyczna,
 - h) prawa pacjenta a powinności psychologa klinicznego;
- 4) zasady powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego:
 - a) prawa i obowiązki osoby ubezpieczonej i lekarza ubezpieczenia zdrowotnego,
 - b) organizacja udzielania i zakres świadczeń z tytułu ubezpieczenia zdrowotnego,
 - c) dokumentacja związana z udzielaniem świadczeń z tytułu ubezpieczenia;
- 5) zasady działania Polskiego Towarzystwa Psychologicznego i Polskiego Towarzystwa Psychologii Klinicznej:
 - a) zadania wyżej wymienionych Towarzystw,
 - b) prawa i obowiązki członków wyżej wymienionych Towarzystw,

- c) odpowiedzialność zawodowa psychologa klinicznego – postępowanie wyjaśniające przed rzecznikiem odpowiedzialności zawodowej, postępowanie przed sądem;
- 6) odpowiedzialność prawna psychologa klinicznego – karna, cywilna:
 - a) odpowiedzialność karna (nieudzielenie pomocy, działanie bez zgody, naruszenie tajemnicy),
 - b) odpowiedzialność cywilna (ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej).

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godz.).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

V. FORMY I METODY SAMOKSZTAŁCENIA

Osoba specjalizująca się powinna systematycznie kształcić się uczestnicząc w krajowych i międzynarodowych konferencjach, seminariach, posiedzeniach szkoleniowych z zakresu psychologii klinicznej, w tym organizowanymi pod auspicjami Polskiego Towarzystwa Psychologicznego oraz Polskiego Towarzystwa Psychologii Klinicznej, gromadzić piśmiennictwo i pogłębiać wiedzę przez analizę aktualnej literatury fachowej, a także poprzez korzystanie z innych form zdobywania wiedzy zalecanych przez kierownika specjalizacji.

A. Przygotowanie pracy pogłądowej lub oryginalnej

Osoba specjalizująca się zobowiązana jest do przygotowania pod kierunkiem kierownika specjalizacji pracy pogłądowej lub pracy oryginalnej, których temat odpowiada programowi szkolenia specjalizacyjnego.

B. Studiowanie piśmiennictwa

Osoba specjalizująca się zobowiązana jest pogłębiać wiedzę przez stałe śledzenie i studiowanie literatury fachowej polskiej i/lub obcojęzycznej dotyczącej psychologii klinicznej. Piśmiennictwo będzie okresowo aktualizowane.

VI. METODY OCENY WIEDZY TEORETYCZNEJ I UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNYCH

A. Kolokwia i sprawdziany umiejętności praktycznych

Osoba specjalizująca się zdaje kolokwia i sprawdziany:

- 4) na zakończenie kursu specjalizacyjnego sprawdzian z zakresu wiedzy określonej programem kursu – u kierownika kursu;
- 5) na zakończenie stażu kierunkowego kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego – u opiekuna stażu/kierownika specjalizacji;
- 6) na zakończenie modułu kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem danego modułu – u kierownika specjalizacji.

B. Ocena pracy pogładowej lub pracy oryginalnej

Oceny i zaliczenia przygotowanej przez osobę specjalizującą się pracy pogładowej lub publikacji dokonuje kierownik specjalizacji.

C. Ocena znajomości piśmiennictwa

Osoba specjalizująca się przedstawia jeden raz w roku sprawozdanie z przeglądu piśmiennictwa fachowego. Oceny dokonuje kierownik specjalizacji.

STANDARDY SZKOLENIA SPECJALIZACYJNEGO

1. Liczba i kwalifikacje kadry dydaktycznej

- 1) Szkolenie specjalizacyjne może być prowadzone przez jednostkę szkolącą, która prowadzi działalność odpowiadającą profilowi szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie psychologii klinicznej i została wpisana na listę jednostek posiadających akredytację.
- 2) Jednostka szkoląca zapewnia kadre dydaktyczną posiadającą merytoryczną wiedzę i umiejętności praktyczne związane z realizowanym programem specjalizacji, stanowiącą gwarancję wysokiego poziomu szkolenia specjalizacyjnego.
- 3) Szkolenie specjalizacyjne powinno odbywać się na poziomie akademickim i może być prowadzona przez jednostkę, która spełnia następujące warunki:
 - a) prowadzi działalność umożliwiającą realizację kursów specjalizacyjnych i odbywanie staży kierunkowych przewidzianych w programie szkolenia specjalizacyjnego,
 - b) zawarła porozumienia z innymi podmiotami na realizację tych kursów specjalizacyjnych i staży kierunkowych, których prowadzenia nie może zapewnić w ramach swojej struktury organizacyjnej,
 - c) zatrudnia co najmniej dwóch specjalistów psychologów klinicznych, którzy mogą pełnić rolę kierownika specjalizacji,
 - d) zapewnia odpowiednio wykwalifikowane osoby stanowiące kadre dydaktyczną (psychologów, lekarzy, innych specjalistów), które będą realizować zajęcia dydaktyczne przewidziane w programie specjalizacji lub ma zawarte odpowiednie umowy z innymi instytucjami na realizację takich zadań.
- 4) Kierownikiem specjalizacji może być osoba posiadająca tytuł specjalisty w dziedzinie psychologii klinicznej albo osoba, posiadająca decyzję ministra właściwego do spraw zdrowia o uznaniu dotychczasowego dorobku zawodowego lub naukowego psychologa za równoważny ze zrealizowaniem programu szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie psychologii klinicznej, albo

osoba, której minister właściwy do spraw zdrowia powierzył, w drodze decyzji, obowiązki specjalisty w dziedzinie psychologii klinicznej.

- 5) Opiekunem stażu kierunkowego może być osoba posiadająca tytuł specjalisty w dziedzinie psychologii klinicznej albo osoba posiadająca decyzję ministra właściwego do spraw zdrowia o uznaniu dotychczasowego dorobku zawodowego lub naukowego psychologa za równoważny ze zrealizowaniem programu szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie psychologii klinicznej albo osoba, której minister właściwy do spraw zdrowia powierzył, w drodze decyzji, obowiązki specjalisty w dziedzinie psychologii klinicznej lub osoba wykonująca przez co najmniej przez 3 lata w ciągu ostatnich 5 lat czynności zawodowe zgodne z programem szkolenia specjalizacyjnego, wyznaczona za jej zgodą, przez kierownika jednostki szkolącej.
- 6) Superwizorem psychologii klinicznej jest osoba, która uzyskała certyfikat Sekcji Psychologii Klinicznej Polskiego Towarzystwa Psychologii Klinicznej i jest wpisana na listę Certyfikowanych Superwizorów Psychologii Klinicznej publikowaną na stronie internetowej PTPK.

2. Baza dydaktyczna do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego

Baza dydaktyczna do prowadzenia kursów specjalizacyjnych i staży kierunkowych powinna być dostosowana do liczby osób realizujących szkolenie specjalizacyjne.

Jednostka szkoląca zapewnia odpowiednie miejsca realizacji kursów specjalizacyjnych i staży kierunkowych, wyposażone w sprzęt niezbędny do nabywania wiedzy i kształcenia umiejętności praktycznych objętych programem specjalizacji:

- 1) sale seminaryjno-wykładowe i ćwiczeniowe wyposażone w rzutnik multimedialny, komputer i niezbędne pomoce dydaktyczne: tablica, flipchart, folie, pisaki;
- 2) pracownie wyposażone w sprzęt i aparaturę niezbędne do realizacji programu kursu specjalizacyjnego lub stażu kierunkowego;
- 3) bibliotekę posiadającą niezbędne piśmiennictwo, dostęp do Internetu.

Miejscem podstawowego stażu specjalizacyjnego (miejscem zdobywania niezbędnego doświadczenia zawodowego) jest miejsce pracy.

3. Sposób realizacji programu szkolenia specjalizacyjnego

- 1) Jednostka szkoląca zapewnia sprawną organizację procesu dydaktycznego oraz prowadzi w sposób ciągły wewnętrzny system oceny jakości szkolenia specjalizacyjnego.
- 2) Realizacja programu szkolenia specjalizacyjnego uwzględnia aktualną wiedzę, osiągnięcia teorii i praktyki oraz wyniki badań naukowych istotnych dla szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie psychologii klinicznej.
- 3) Dobór metod kształcenia jest właściwy dla realizowanych celów kształcenia;
- 4) Realizacja programu szkolenia specjalizacyjnego odbywa się na podstawie harmonogramu zajęć opracowanego w formie pisemnej.
- 5) Harmonogram powinien określać realizację modułów tematycznie, wraz ze związanymi z nimi kursami i stażami kierunkowymi, określonym czasem i miejscem ich realizacji oraz kadrami prowadzącą. Ewentualne zmiany terminów/kadry dydaktycznej są dopuszczalne w trakcie realizacji szkolenia specjalizacyjnego i jest za nie odpowiedzialny organizator kształcenia.
- 6) Szkolenie specjalizacyjne odbywa się poprzez uczestniczenie w kursach specjalizacyjnych, udział w stażach kierunkowych w wytypowanych instytucjach, samokształcenie drogą studiowania piśmiennictwa, napisanie pracy pogłądowej lub oryginalnej, superwizji procesu diagnozy psychologicznej oraz nabywanie doświadczenia w wyniku realizacji zadań praktycznych.
- 7) Szkolenie specjalizacyjne składa się z dwóch części:
 - a) specjalistycznego bloku podstawowego,
 - b) specjalistycznego bloku szczegółowego.
- 8) W bloku szczegółowym psycholog wybiera jedną ze ścieżek szkolenia specjalizacyjnego i pogłębia swoją wiedzę i umiejętności szczegółowe, właściwe dla zaburzeń i chorób oraz grup szczególnego ryzyka danego obszaru medycyny.
- 9) Ocena wiedzy i nabytych umiejętności uwzględnia wiedzę i umiejętności praktyczne określone w programie szkolenia specjalizacyjnego.
- 10) Jednostka szkoląca prowadzi dokumentację przebiegu szkolenia specjalizacyjnego.

4. Wewnętrzny system oceny jakości kształcenia.

Dla właściwego przebiegu procesu kształcenia poszczególne jednostki szkolące dokonują analizy i oceny zdobywanych wiadomości i umiejętności na podstawie informacji uzyskanych od osób realizujących szkolenie specjalizacyjne i uzyskanych od kadry dydaktycznej. Osoby realizujące szkolenie specjalizacyjne będą objęte sondażem (drogą anonimowej ankiety) o poziomie i jakości kształcenia (przygotowaniu kadry, bazy, programu itp.). Przedmiotem oceny jakości szkolenia specjalizacyjnego będzie w szczególności:

- 1) realizacja programu specjalizacji, organizacja i przebieg szkolenia specjalizacyjnego, harmonogram kursów specjalizacyjnych staży kierunkowych i innych form kształcenia, sposób oceniania wiedzy i umiejętności praktycznych;
- 2) stopień przydatności przekazywanej wiedzy oraz umiejętności praktycznych;
- 3) sposób prowadzenia zajęć, stosowane metody kształcenia i pomoce dydaktyczne.

Na podstawie wyników sondażu proces szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie psychologii klinicznej będzie w razie potrzeby modyfikowany.